



genTÜRK®



Türkiye  
Gücünü ve  
Potansiyelini Keşfet

# DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ

ISSN: 1302-3411 • 3 AYDA BİR YAYINLANIR • HAZİRAN 2019

Süt <sup>ile</sup> Büyüyor  
Gelişiyoruz

DÜNYA  
SÜT GÜNÜ  
KUTLU OLSUN



# ASC TARIM HAYVANCILIK

ANIMAL SUSTENTATION CENTER

VİTAMİN, MİNERAL MADDELER-  
PREMİKS-  
YEM KATKI MADDELERİ-  
PREBİYOTİK-  
PROBİYOTİK-  
MOS-



•İMMUNOGLOBULİN  
•BUZAĞI BESLEME ÜRÜNLERİ  
•VİTAMİN MİNERAL JELLER  
•BUZAĞI MAMASI  
•TOKSİN BAĞLAYICILAR  
•İŞLETMEYE ÖZEL ÜRÜNLER



**"Nokta Atışı Çözümler"**

Tel/Faks 0 3 3 2 342 1 272

www.asctarim.com.tr



Değerli Yetiştiriciler;

Türkiye'deki nüfusun kaliteli ve yeterli beslenmesi her dönem hükümetlerin ana politikası olmuştur. Bu amaçla devletimiz, hayvansal ve bitkisel üretimde yeterliliğin sağlanması amacıyla ekonomik kaynaklarını seferber etmiş ve halen artan oranlarda desteklemeye devam etmektedir.

Türkiye'de ıslah çalışmaları Cumhuriyetin ilk yıllarında başlamakla birlikte, doksanlı yıllara kadar daha çok devlet eliyle yürütülmüştür. 1990'lı yılların başında yetiştirici birliklerinin kurulması ve işin asıl sahibi olan yetiştiricilerin ıslah çalışmalarına dâhil olması ile birlikte bu alanda önemli bir ivme kazanılmıştır.

Bugün gelinen noktada, sığırlarda soy kütüğü ve verim kayıtları açısından Türkiye önemli bir alt yapıya ulaşmış olup, proje için sarf edilen yoğun emeklerin yanı sıra yetiştiricilerin ödemiş olduğu milyonlarca liralık kaynak meyvelerini vermeye devam etmektedir. Türkiye kaliteli damızlık düve ve boğa spermasını kendi üretebilecek potansiyele ulaşmıştır. Diğer bir ifadeyle, damızlık materyal konusunda diğer ülkelere olan bağımlılığını önemli oranda ortadan kaldırarak kendi kaynaklarına kavuşmuştur.

Türkiye'de yürütülen ırk ıslahı çalışmalarının geleceği açısından devletimiz başta olmak üzere sektörün her kesimine büyük görevler düşmektedir. Uzun yıllardır verilen emeklerin ve harcanan ekonomik kaynakların asıl hedefine ulaşması için ırk ıslahı çalışmalarının konusunda Türkiye'nin bağımsızlık projesi olduğu unutulmamalıdır. Ancak; ırk ıslahı çalışmalarının sürdürülebilirliği açısından bu bağımsızlık projesinde büyük bir pay sahibi olan Yetiştirici Birliklerinin geliştirilmesi ve desteklenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Değerli Yetiştiriciler;

Son aylarda girdi maliyetlerindeki durdurulamayan artış karşısında üretici kesiminin maliyet ve zararları taşıyamaması Ulusal Süt Konseyi nezdinde karşılık bulmuş, üretici ve sanayici temsilcileri, Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile birlikte Ulusal Süt Konseyi çatısı altında toplanılmıştır. Soğutulmuş çiğ sütün 1 Mayıs – 31 Aralık 2019 tarihleri arasındaki geçerli olacak tavsiye fiyatı 2.00 TL/litre olarak belirlenmiştir. Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği olarak çiğ süt fiyatının yetiştiricinin kar marjı korunarak belirlenmesi, gerekirse süt fiyatının üretici lehine otomatik olarak güncellenmesi gerektiğini yetkililere ilettik. Bu konu hakkında çalışmalarımızı sürdürdüğümüzü ve takipçisi olacağımızı belirtmek isterim.

Geçtiğimiz günlerde kutladığımız Dünya Süt Günü nedeniyle süt ve süt ürünlerinin önemi bir kez daha gündemde yer almış, süt üretimi ile birlikte süt ve süt ürünleri tüketiminin de önemi hemen her platformda anlatılmaya çalışılmıştır. Bu vesileyle yoğun emek ve gayretle süt üretimi yapan, sektörün yapı taşı olan siz değerli yetiştiricilerimizin de Dünya Süt Günü'nü kutlar, ülkemize sağlanmış olduğunuz katkıları nedeniyle teşekkür ederiz.

Bereketli ve sağlıklı günler dileriz.

Kamil ÖZCAN  
Genel Başkan



**DAMIZLIK SIĞIR  
YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ**  
3 ayda bir yayınlanır.

#### SAHİBİ

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri  
Merkez Birliği

Basın, Yayın, Dağıtım ve Ticaret  
İktisadi İşletmesi Adına

Kamil ÖZCAN

#### SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Onur YİĞİT

#### EDİTÖR

Ayşenur AKTAŞ

#### DANIŞMAN

Zir. Yük. Müh. Gülhan ERDOĞDU TATAR

#### YAZIŞMA ADRESİ

Eskişehir Yolu Üzeri Mustafa Kemal Mah.

2120. Cad. No: 5 Gözüm İş Merkezi

Daire: 1-2 06520 Çankaya / ANKARA

Tel : 0312 219 45 64 (pbx)

Faks: 0312 219 45 59

dsymb@dsymb.org.tr

www.dsymb.org.tr

#### BASKI-TASARIM

Çağhan Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.

Tel: 0312 397 71 83

Bu yayının baskı işlemleri 10/07/2019

tarihinde tamamlanmıştır.

(Bu dergideki yazılardan yazarları sorumludur.

İzin alınmadan alıntı yapılamaz, kopya edilemez.)

**DAMIZLIK SIĞIR  
YETİŞTİRİCİLERİ DERGİSİ**

**HAZİRAN 2019  
SAYISI**

# İçerdekiler

**4** MAYIS AYINDAN İTİBAREN GEÇERLİ OLAN ÇİĞ SÜT TAVSİYE FİYATI AÇIKLANDI

**4** ÇİĞ SÜT TAVSİYE FİYATI HAKKINDA DEĞERLENDİRME



**6** BURDUR'DA SÜT SİĞİRLARINDA BESLEME VE RASYON HAZIRLAMA EĞİTİMİ DÜZENLENDİ

**7** MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İLE MERKEZ BİRLİĞİ ARASINDA MESLEKİ EĞİTİM İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI



**7** SAYIN BAKANIMIZ, DAMIZLIK YETİŞTİRİCİ BİRLİKLERİ İLE TOPLANTI DÜZENLEDİ



**8** DÖL KONTROLÜ PROJESİ İÇİN AMASYA'DAN SEÇİLEN BOĞALAR MENEMEN'E GÖNDERİLDİ



**10** BURDUR TEKE YÖRESİ 5. TARIM VE HAYVANCILIK FUARI GERÇEKLEŞTİ

**11** AYDIN İLİ DAMIZLIK SİĞİR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ TARAFINDAN BİRİNCİ GEBE DÜVE İHALESİ YAPILDI



**12** ÇORUM DSYB GÜCÜNE GÜÇ KATMAYA DEVAM EDİYOR

**12** TEKİRDAĞ DSYB ÜYELERİ KONYA TARIM FUARINI ZİYARET ETTİ



## 14 ERZİNCAN DSYB DÜNYA SÜT GÜNÜNÜ KUTLADI



## 31 BUZAĞILIKTAN DÜVELİĞE DAMIZLIK SEÇİMİ



## 14 KAYSERİ'DE DÜNYA SÜT GÜNÜ KAPSAMINDA SÜT DAĞITILDI

## 16 "YOZGAT İLİ SOĞUK SÜT ZİNCİRİ PROJESİ" KAPSAMINDA SÜT SOĞUTMA MERKEZİ'NİN AÇILIŞI GERÇEKLEŞTİ

## 24 BİRLİKLERİMİZİ TANIYALIM SİNOP DSYB

## 26 ERZURUM DSYB YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAYRULLAH İNCE'DEN ERZURUM DSYB HAKKINDA BİLGİLER ALDIK

## 28 ERZURUM DSYB ÜYESİ ER DOĞU ENTEGRE TARIM VE HAYVANCILIK İŞLETMESİ ORTAKLARINDAN TURGAY ÇEVİRİM İLE KONUŞTUK

## 34 SÜT SIĞIRI BESLEMEDE VÜCUT KONDİSYONUNUN ÖNEMİ



## 41 YATALAK İNEK SENDROMU (DOWNER COW SENDROM)



## MAYIS AYINDAN İTİBAREN GEÇERLİ OLAN ÇİĞ SÜT TAVSİYE FİYATI AÇIKLANDI

Ulusal Süt Konseyi tarafından 1 Mayıs-31 Aralık 2019 tarihleri arasında geçerli olan soğutulmuş çiğ süt tavsiye fiyatı açıklandı. Sektör temsilcileri ile yapılan toplantılar neticesinde %3,6 yağlı ve %3,2 proteinli çiğ sütün litre fiyatı 2 TL olarak belirlendi.



### ÇİĞ SÜT TAVSİYE FİYATI HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Son aylarda girdi maliyetlerindeki durdurulamayan artış karşısında üretici kesiminin maliyet ve zararları taşıyamaması Ulusal Süt Konseyi nezdinde karşılık bulmuş, üretici ve sanayici temsilcileri, Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile birlikte Ulusal Süt Konseyi çatısı altında toplanmıştır. Soğutulmuş çiğ sütün 1 Mayıs – 31 Aralık 2019 tarihleri arasındaki tavsiye fiyatı 2,00 TL/lt olarak belirlenmiştir.

Bu işin felsefesinin herkes tarafından kabul göreceği şekilde bir pariteye bağlanmadığı takdirde her gün, her hafta, her ay fiyat konusunda toplanmak zorunda kalınacaktır. Parite için çiğ süt fiyatı / fabrika yemi fiyatı oranı kullanılabilirliği gibi, raflardaki süt mamüllerinden oluşacak ürün sepeti fiyatı ile çiğ süt fiyatı arasında-

ki oran da esas alınabilir. Çiğ süt için Ulusal Süt Konseyi tarafından tavsiye fiyatının belirlenmesinin ardından biz üreticileri tedirgin eden en büyük konu yem başta olmak üzere girdi fiyatlarına art arda zamların yapılması ile yetiştiricinin çiğ süt fiyat artışından sağlayacağı faydanın ortadan kalkmasıdır. Tüketici gıda fiyatlarında yaşanan enflasyon açısından çiğ süt fiyatları ile birlikte çiğ süt fiyat artışında en büyük paya sahip yem fiyatlarına müdahale edilmesi ya da dönemsel olarak çiğ süt fiyatına paralel olarak yem fiyatlarının sabitlenmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Bizim rakamlarla işimiz yok, süt/yem paritemiz garanti altına alınırsa o zaman fiyatlar düşse de yükselse de üretici zarara uğramayacak ve üretimde sürdürülebilirlik sağlanmış olacaktır.

Ulusal Süt Konseyi Yönetim Kurulunda olmamıza rağmen kamuoyuna doğru bilgiyi vermekten çekinmiyoruz. Süt fiyatını Ulusal Süt Konseyi Yönetim Kurulu toplanarak belirlemiyor. Bakanlığın nezaretinde ve tüm sektör taraflarının hazır bulunduğu bir ortamda referans çiğ süt fiyatı belirleniyor. Burada Konsey sadece toplantıyı organize edip tarafları bir araya getirme görevini üstleniyor. Özellikle süt sektörü ile ilgili oluşturulacak tüm politika ve planlar, üretici kesimini küstürmeden süt üretmeye teşvik etmek ve kazandırmak amacıyla sanayinin de sürdürülebilir bir şekilde üretimde tutulması ve tüketicinin de korunması esasına dayanmalıdır. Bu zincirin temeli ve hayati unsurunun üretici olduğu malumunuzdur. Üretmeden işlemek ve tüketmek mümkün değildir. Dün,

bugün ve yarın çiğ süt piyasa istikrarına zarar verecek her bir olumsuz gelişmenin Türkiye'nin gıda üretimi açısından bağımsızlığının temeli olan üretici kesimini üretimden uzaklaştırdığı unutulmamalıdır. Sonuç itibariyle biz sektörü bir bütün olarak görüyor, üretici ve sanayici kesiminin birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu düşünüyoruz.

Yeni çiğ süt tavsiye fiyatının üreticilerimiz başta olmak üzere tüm sektör paydaşlarına hayırlı olmasını dileriz.



## BURDUR'DA SÜT SİĞİRLARINDA BESLEME VE RASYON HAZIRLAMA EĞİTİMİ DÜZENLENDİ



Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği tarafından Damızlık Sığır Yetiştiricileri İl Birliği personellerine yönelik olarak düzenlenen Süt Sığırlarında Besleme ve Rasyon Hazırlama Eğitimi 22-25 Nisan 2019 tarihleri arasında Burdur'da gerçekleştirildi.

Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN'ın açılış konuşması ile başlayan eğitime Merkez Birliğini temsilen Teknik İşler Şube Müdürü Onur YİĞİT ve Uzman Veteriner Hekim Saadet OCAKLI katılım sağladı.

Programın birinci günü, Muş Alparslan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler

Fakültesi Dr. Öğretim Üyesi Onur ŞA-HİN'in "Sığırlarda Vücut Kondisyonu, Kondisyonun Besleme, Genel Vücut Sağlığı, Verim ve Üreme ile İlişkisi" konularındaki sunumlarının ardından farklı ineklerde vücut kondisyonunu değerlendirmek adına, işletmelerde uygulamalı eğitim gerçekleştirildi. İkinci gün, Ziraat Yüksek Mühendisi Ertuğrul ASLAN'ın "Yemler Bilgisi", "10 Adımda Pratik Besleme", "Yemlerde Yapılan Hata ve Karşılaşılan Problemler" konularındaki sunumlarının ardından yemleme pratikleri ve ineklerde yem değerlendirmesinin izlenmesi için işletmede uygulamalı eğitim gerçekleştirildi. Programın üçüncü günü, işletme ziyareti ve uygulamalı eğitimin sonrasında, Ziraat

Yüksek Mühendisi Ertuğrul ASLAN tarafından "Buzağı Besleme", "Süt İneklerinin Beslemesi", "Rasyon Hazırlama ve Rasyon Programının Kullanımı" konularında; Uzman Veteriner Hekim Saadet OCAKLI ise "İneklerde Besleme Hastalıkları" hakkında sunum gerçekleştirdi.

Birlik personelleri için verimli geçen eğitim programının son gününde Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürü Zekeriyya ERDURMUŞ, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürü Özkan KAYACAN ve Bitkisel Üretim Genel Müdür Yardımcısı Ahmet DALLI'nın katılımcılara sertifika takdiminin ardından eğitim tamamlandı.





## MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İLE MERKEZ BİRLİĞİ ARASINDA MESLEKİ EĞİTİM İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

Damızlık sığır yetiştiriciliği ve ıslahına yönelik eğitim veren okullarda öğrenim gören öğrenciler ile öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin artırılması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ile Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği arasında 15 Mayıs 2019 tarihinde "Mesleki Eğitim İş Birliği Protokolü" imzalandı.

Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN, Muhasip Üye Mehmet ALDEMİR ve Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Hüseyin ÖZDEMİR'den oluşan Merkez Birliği heyeti imza töreni anısına Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürü

Prof. Dr. Kemal Varın NUMANOĞLU'na, Eğitim Politikaları Daire Başkanı Dr. Recep ALTIN'a ve Sosyal Ortaklar ve Projeler Daire Başkanı Şennur ÇETİN'e plaket takdim etti.

İmzalanan protokolün taraflar ve ülke hayvancılığına hayırlı olmasını dileriz.



## SAYIN BAKANIMIZ, DAMIZLIK YETİŞTİRİCİ BİRLİKLERİ İLE TOPLANTI DÜZENLEDİ



Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Dr. Bekir PAKDEMİRLİ'nin himayelerinde Damızlık Yetiştirici Birliklerinin katılımı ile 14 Haziran 2019 tarihinde İstanbul'da Damızlık Yetiştirici Birlikleri toplantısı gerçekleştirildi.

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN, Yönetim ve Denetleme Kurulu Üyeleri, Adana, Adıyaman, Afyon, Ağrı, Aksaray, Ankara, Ardahan, Balıkesir, Bayburt, Bitlis, Burdur, Çorum, Diyarbakır, Denizli, Düzce, Edirne, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Gümüşhane, İstanbul, İzmir, Kars, Kastamonu, Kay-

seri, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Manisa, Muş, Osmaniye, Rize, Sakarya, Samsun, Şırnak, Sivas, Tekirdağ, Uşak, Yalova ve Yozgat İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlik Başkanları ve Yöneticilerinin yanı sıra Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği, Türkiye Damızlık Manda Yetiştiricileri Merkez Birliği ve bu Merkez Birliklerine üye İl Birliklerinin yetkilileri de toplantıya katılım sağladı.

Toplantı çerçevesinde, Genel Başkan Kamil ÖZCAN tarafından Birliklerin ve üyelerinin sıkıntıları, bu sıkıntıların giderilmesine yönelik çözüm önerileri

ile ilgili konular projeler halinde Sayın Bakana sunuldu.

Toplantı sonunda Sayın Bakanımız Dr. Bekir PAKDEMİRLİ Genel Başkan Kamil ÖZCAN'a teşekkür ederek başladığı konuşmasında "Talepler ve çözüm önerileri ile gelen konuların hayata geçirilmesinde bir sakınca olduğunu düşünmüyorum, kısa süre içerisinde ilgili bürokratlarımla bir araya gelerek çalışmalarına başlayabilirsiniz" dedi ve şöyle devam etti "Aslolanın yetiştiriciler olduğunu onların lehine olacak her türlü projeye ve teklife açık olduklarını, taleplerin ve sorunların çözümü ile ilgili yöntemlerin ve sürecin takipçisi olacağını, ülke hayvancılığı adına hayırlara vesile olmasını temenni ederek" sözlerini bitirdi.

Yoğun katılımı tamamlanan toplantının ülke hayvancılığına katkı sağlanmasını temenni ederiz.

## DÖL KONTROLÜ PROJESİ İÇİN AMASYA'DAN SEÇİLEN BOĞALAR MENEMEN BOĞA İSTASYONU'NA GÖNDERİLDİ



Döl Kontrolü Projesi kapsamında Amasya'dan seçilen boğa adayları Türkiye çevre koşullarına uyumlu, yüksek verimli ve uzun ömürlü sığırlar elde etmek amacıyla sperma üretimi yapan ve Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği bünyesinde faaliyet gösteren Menemen Suni Tohumlama Laboratuvarına sevk edildi.

Seçimi yapılan hayvanlar Göynücek İlçesinin Şarklı ve Uygur Köylerindeki yetiştiricilerden satın alınarak Amasya DSYB aracılığı ile Menemen'e gönderildi.

Ülkemiz hayvancılığının gelişmesine Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği üyelerinin de rol alması geçmişten günümüze yapılan ıslah çalışmalarının başarısını da kanıtlamaktadır. Üye yetiştiricilerimizin düzenli olarak işletmelerinde pedigrî kayıtlarını tutmaları, aylık süt ölçümlerini yapmaları, suni tohumlamada genetik kapasitesi yüksek boğaları tercih etmeleri, bakım ve besleme

konularında gelişmeleri takip etmeleri elde edilen başarıda önemli bir paya sahiptir.

Seçimi yapılan ve uygun görülen boğa adaylarının döl kontrolü sonuçları elde edildikten sonra önümüzdeki yıllarda ülke genelinde suni tohumlamalardan doğacak olan buzağuların babaları olmaları Amasya DSYB ve üye yetiştiricilerimiz açısından oldukça gurur verici bir durumdur. Ayrıca yapılan ıslah çalışmalarında ithal boğaların yerine Türkiye koşullarında verimleri elde edilmiş kendi yetiştirmiş olduğumuz boğaların tercih edilmesi, ülkemizde yıllardan beri yapılan ıslah çalışmalarının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Hayvancılıkta ithal eden bir ülke yerine ihraç edebilen bir ülke olabilmek için başta yetiştirici birlikleri olmak üzere herkese büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. Bizler de bu amaçla elimizden geleni yapmaya hazırız.





TR174850M / GÖNÜLLÜ



TR22317579 / HACIUMUR



TR59179524 / BIÇER



TR16136228 / ALDO



TR4204347 / SALİM



TR19754540 / GÜNEŞ



TR3910381 / KÖKTÜRK



TR09333940 / YENİCELİ



TR15555010 / FIRTINA



TR16125834 / OYLAT



TR59164580 / SERTKAYA



TR22317071 / SERT



TR103170E / GÖKHAN



TR161715A / PAŞA



TR16221200 / SADIATA



TR1630560 / KORU



TR15642111 / KOZLUCALI



TR0998823 / SEYMEN



TR10389112 / ERTAN



TR16127770 / GARİP

## BURDUR TEKE YÖRESİ 5. TARIM VE HAYVANCILIK FUARI GERÇEKLEŞTİ

Bu yıl beşincisi düzenlenen Burdur Teke Yöresi 5. Tarım ve Hayvancılık Fuarı 25-28 Nisan 2019 tarihleri arasında Burdur'da gerçekleştirildi. Burdur kapalı pazar yerinde gerçekleşen fuara, Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürü Zekeriyya ERDURMUŞ, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürü Özkan KAYACAN, Burdur İl Tarım ve Orman Müdürü Oktay DARCAN, Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN, Genel Başkan Yardımcısı Yunus BAYDAR, Muhasip Üye Mehmet ALDEMİR, Yönetim Kurulu Üyeleri, Hacı SELVİ, Hasan Hüseyin ÖZDEMİR ve Tuncay AYTIN, Denetleme Kurulu Üyesi Mehmet Sedat GÜNGÖR, Genel Sekreter İbrahim KARAKOYUNLU ve birçok İl Birlik Başkanı katılım sağladı.



### Erdurmuş: "Burdur, Türkiye'nin tarım başkenti"

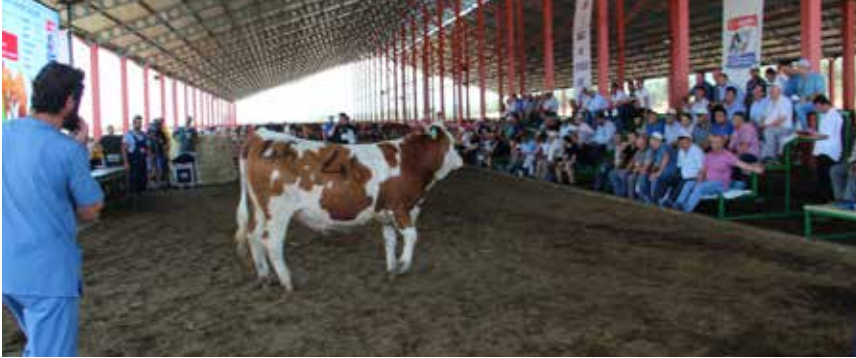
Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürü Zekeriyya ERDURMUŞ, Burdur'un hem büyükbaş hem de küçükbaş hayvan sayısında yüzde 100'ün üzerinde artış sağladığını, süt üretiminde de bunu da katlayıp yüzde 180 artışa imza attığını belirtti. Türkiye ekonomisine bu açıdan büyük katkı sağlayan Burdur'u tebrik ettiğini ifade eden Erdurmuş "Burdur, Türkiye'nin hem tarım başkenti, hem de hayvancılık alanında marka şehir statüsüne ulaşmış bir şehirdir" diye konuştu.

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürü Özkan KAYACAN, Burdur'un günümüzde tarımın başkenti olduğunu söyledi. Gelişen teknolojiyi yakından takip eden değil, teknolojiyi üreten bir sektör için hedef belirlediklerini söyleyen Kayacan, Tarım 4.0 ile Endüstri 4.0'ı birleştirmenin bir zorunluluk olduğuna dikkat çekti.

Yoğun katılımı tamamlanan fuarın ülke hayvancılığına katkı sağlamasını temenni ederiz.



## AYDIN İLİ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ TARAFINDAN BİRİNCİ GEBE DÜVE İHALESİ YAPILDI



Tarım ve Orman Bakanlığı Damızlık Düve Yetiştiriciliğinin Desteklenmesi Programı kapsamında; ülkemizin ihtiyaç duyduğu damızlık gebe düvelerin yurt içinden karşılanması, et ve süt üretiminde verimlilik ile kalitenin artırılması için Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen illerde; damızlık düve yetiştiriciliği yapan büyükbaş hayvancılık işletmelerinin kurulması, sermayenin ülke içerisinde kalması için 500 baş kapasiteye sahip, projeli sütçü, etçi veya kombine saf ırk damızlık düve üretimi yapılması, ayrıca ticari gebe düve satışı için sağlık sertifikasına sahip yeni işletmeler kurulmasına yönelik yatırımlarının desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, 2016 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Damızlık Düve Yetiştiriciliğinin Desteklenmesi Programı ilan edilmiştir.

Bu kapsamda Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarafından yapılan "ADSYB Damızlık Düve Merkezi" proje başvurusu Şubat 2017 yılında kabul edilmiş ve proje faaliyetlerine başlanmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından %50 oranında desteklenen proje, Aydın Bozdoğan ilçesi Alamut Mahallesi'nde Birliğe ait yaklaşık 92 dekarlık arazide "Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Damızlık Düve Merkezi" kurulmuştur. Düve merkezi 500 baş kapasitesi ile faaliyete başlamıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen buzağı seçim kriterleri kapsamında %90'ı ithal olarak, %10'u yurt içi ari işletmelerden olmak üzere, Siyah Alaca-Holstein, Kırmızı Alaca-Holstein ve Simental ırkı 500 adet buzağı tedarik edilmiştir. Pedigrileri mevcut, kaliteli

düvelerin bakım ve beslemesi uzman ve tecrübeli teknik personellerin gözetiminde yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir.

Başta Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği üyeleri olmak üzere tüm değerli hayvancılık sektörü temsilcilerinin kaliteli damızlık düve temini için başlatılan bu proje kapsamında düvelerin ilk satışı ihale usulü ile 26 Haziran 2019 tarihinde Bozdoğan Alamut mevkiindeki Birlik İşletmesinde yapılmıştır. İlk ihalede 68 adet gebe düve ihaleye çıkarılmıştır. Siyah Alaca-Holstein ırkı gebe düveler 10.200 TL - 10.800 TL Kırmızı Alaca-Holstein ırkı gebe düveler 11.200 TL - 13.200 TL Simental ırkı gebe düveler 12.200 TL - 12.800 TL arasında satılmıştır.

İlk defa yapılan ihalenin oldukça başarılı geçtiğini belirten Aydın İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Sedat GÜNGÖR, ihaleye katılan yetiştiricilere, sektör temsilcilerine birlik personellerine teşekkür etti. Birlik olarak hayvancılık sektörünün gelişmesi için projeler yürütmeye devam edeceklerini belirtti.



## MEVZUAT

### YÖNETMELİK

- 17 Mayıs 2019 Tarihli ve 30777 Sayılı Resmi Gazete Tarım Şurası Yönetmeliği

### TEBLİĞ

- 16 Nisan 2019 Tarihli ve 30747 Sayılı Resmi Gazete Tarımsal Faaliyette Bulunanların Prim Borçlarının Sattıkları Tarımsal Ürün Bedellerinden Kesinti Yapılmak Suretiyle Tahsil Edilmesine Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- 27 Haziran 2019 Tarihli ve 30814 Sayılı Resmi Gazete Süt Ürünleri Lisansli Depo Tebliği

## ÇORUM DSYB GÜCÜNE GÜÇ KATMAYA DEVAM EDİYOR

Çorum İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği geçen sene faaliyete başlayan silaj paketleme tesisine ek olarak makine ekipman ağını genişletti. Çorum DSYB, 500 kg'lık silaj paketleme makinesine bir yenisini ekleyerek 1000 kg'lık yeni paketleme makinesi aldı. Bununla yetinmeyen Çorum DSYB tarlada ot biçme ve ot balyalama ekipmanlarını da bünyesine kattı. Bu ekipmanlar için iki adet de traktör alan birlik hizmetlerine hız kesmeden devam ediyor. Başkan Yılmaz KAYA ve ekibi üyelerin bu hizmetlerden çok memnun kaldığını ve hizmetlerinin hız kesmeden devam edeceğini, amaçlarının artan yem maliyetlerine karşı çiftçilere bir nebze de olsa can suyu olmak ve yükünü hafifletmek olduğunu dile getirdi.



## TEKİRDAĞ DSYB ÜYELERİ KONYA TARIM FUARINI ZİYARET ETTİ

Tekirdağ İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği 18-20 Mart 2019 tarihleri arasında Konya Tarım Fuarına üyeleri ile katılım sağladı. Program kapsamında ilk gün Konya Tarım, Tarımsal Mekani-zasyon ve Tarla Teknolojileri Fuarı ziyaret edildi. Bir gece Konya'da konaklayan üyeler dönüş gününde, Mevlana müzesini ziyaret ederek, Konya şehrini gezdiler. Fuar katılımından son derece memnun ayrılan üyeler böyle bir organizasyon için Tekirdağ DSYB Başkanı Ergin DURGUN'a teşekkür ettiler. Başkan Ergin DURGUN ise fuar ziyaretine katılan birlik üyelerinin memnun kalmalarından mutluluk duyduğunu ifade ederek, gelen talepler doğrultusunda üyelerin yeni gelişmeleri takip etmeleri adına yurt içi ve yurt dışı fuar ziyaretleri düzenlemeye devam edeceklerini söyledi.



# ÇİFTLİK ÜRÜNLERİNDE ÇÖZÜM ORTAĞINIZ



Meme Dezenfektanı



Premium 23/18  
Buzağı Maması



Buzağı  
Yaşam Desteği



Süt Sağım  
Sistemleri



Süt Soğutma  
Tankları



Hijyen Ürünleri



**BF intermak**  
makina imalat ithalat san. tic. a.ş.

Fetih Mh. Sönmez Sk. No:8  
Karatay/Konya  
+90 332 355 0 355  
bf@intermak.com.tr  
www.intermak.com.tr

## ERZİNCAN DSYB DÜNYA SÜT GÜNÜNÜ KUTLADI

Erzincan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Erzincan İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği ortaklığında düzenlenen program ile 21 Mayıs Dünya Süt Günü kutlandı.

Erzincan DSYB, süt hakkında toplumu bilinçlendirmek ve tüketimin artmasını teşvik etmek amacıyla her yıl Dünya Süt Günü etkinliği düzenlemektedir. Bu yıl düzenlenen etkinlik kapsamında Erzincan Melikşah İlköğretim Okulu 4. Sınıf öğrencileri, Erzincan DSYB Süt Toplama Soğutma ve Çiğ Süt Analiz Laboratuvarını ziyaret ettiler. Daha bilinçli ve daha sağlıklı süt tüketimi için ziyarette bulunan öğrencilere süt ikram edildi. Ziyaret çerçevesinde çocuklara sütün beslenmedeki önemi ve süt hijyeni ile ilgili önemli bilgiler verildi. Bilinçli bireyler olursak daha sağlıklı sütler tüketebiliriz mesajı verildi. Tüm üretici ve tüketicilerin Dünya Süt Günü kutlu olsun.



## KAYSERİ'DE DÜNYA SÜT GÜNÜ KAPSAMINDA SÜT DAĞITILDI

Dünya Süt Günü etkinlikleri kapsamında Kayseri İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarihi Hunat Camisinde Teravih namazı sonrası süt ve ayran ikramında bulundu.

Hunat Camisi önünde düzenlenen süt ve ayran ikram etkinliğinde konuşan Kayseri İl Tarım ve Orman Müdürü Mustafa ŞAHİN, "Birleşmiş Milletler Uluslararası Sütçülük Federasyonu'nun 1956 yılında bütün üye ülkelerde kutlanması kararı aldığı ve ülkemizde de 1991 yılında kabul edilmiş olan 'Dünya Süt Günü'nü kutluyorum" dedi.

Kayseri İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Günay ÇAKI'da yaptığı konuşmada, "özellikle ramazan ayında bilinçsizce tüketilen içecekler yerine milli içeceğimiz olan ayranın tüketimine dikkat çekmek ve Dünya Süt Günü'nün önemini vurgulamak için bugün buradayız. Süt, ayran ve yoğurdun faydaları burada saymakla bitmez. İnsanlarımızdan milli içeceğimiz

olan ayranı, sütü ve bunun yanında yoğurdu bol bol tüketmelerini talep ediyorum. Maalesef süt tüketiminde Avrupa Birliği'nin çok gerisinde bulunuyoruz. Avrupa ülkelerinde yıllık bir insanın tükettiği süt miktarı 89 litre, ülkemizde ise 24-26 litre arasındadır. Bunu yaygınlaştırıp bizim de Avrupa ülkelerindeki gibi süt tüketimini teşvik etmemiz lazım" dedi.

Çakı, "Süt ve süt ürünlerinin insan sağlığı için anlamı ve değeri herkes tarafından bilinmektedir. Yoğurdun doğal antibiyotik olduğunu artık bilmeyen yoktur. Yoğurdu herkesin tüketmesinde yarar var. Yoğurt, vazgeçilmez bir besin kaynağıdır. İnsanlarımızın yoğurt, milli içeceğimiz ayran ve süt tüketimi konusunda çok ısrarcı olmalarını istiyorum" diye konuştu. Teravih namazı sonrası cami çıkışında süt ve ayran ikramından çok memnun olan cami cemaati organizasyonda emeği geçen ve katkısı olanlara teşekkür etti.







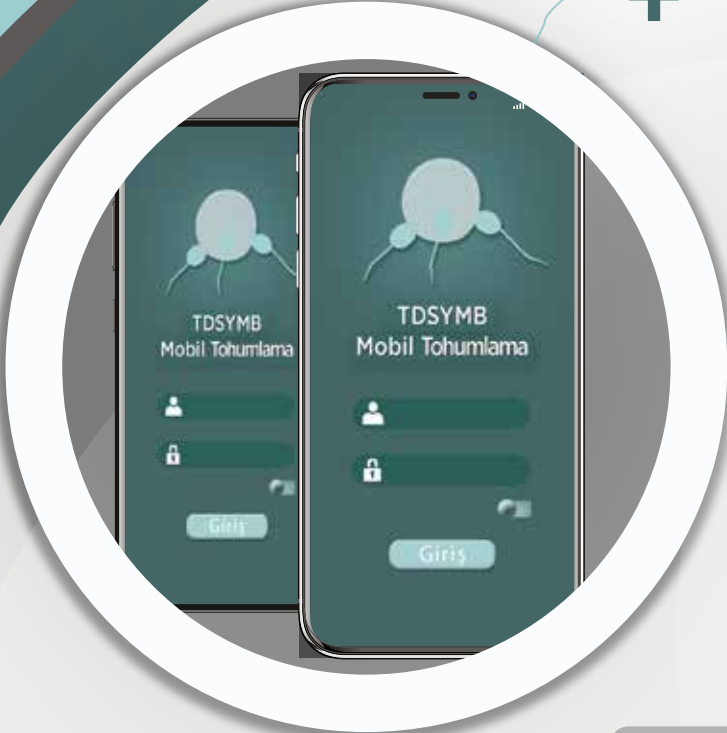
genTÜRK®



# MÖBİL TOHUMLAMA

Güvenilir,  
Hızlı,  
Anlık Kayıt

ANDROID'den Sonra  
Artık IOS'da!



Tel : 0 (312) 219 45 64  
Faks : 0 (312) 219 45 59  
E-mail : teknik@dsymb.org.tr



ANDROID APP ON  
Google™ play



Available on the iPhone  
App Store

## “YOZGAT İLİ SOĞUK SÜT ZİNCİRİ PROJESİ” KAPSAMINDA SÜT SOĞUTMA MERKEZİ’NİN AÇILIŞI GERÇEKLEŞTİ

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) tarafından finanse edilen Yozgat İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarafından yürütülen “Yozgat İli Soğuk Süt Zinciri Projesi” kapsamında Süt Toplama Merkezi’nin açılışı düzenlenen törenle gerçekleştirildi.

Süt Toplama Merkezi’nin açılış törenine Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil ÖZCAN, Muhasip Üye Mehmet ALDEMİR, Yozgat Valisi Kadir ÇAKIR, Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürü Ziyaattin ÖZDEMİR, İl Birlik Başkanları, çiftçi ve üreticiler katılım sağladı.

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) güzergahı üzerinde yapılan ihtiyaç analizinin sonuçlarına uygun şekilde tasarlanan sosyal ve çevresel yatırım programları (SEIP) ile Türkiye’nin sosyo-ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmaya devam ediyor. TANAP’ın 1 Milyon 55 Bin 358 TL, Yozgat İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin 55 Bin 545 TL katkı sağladığı “Yozgat İli Soğuk Süt Zinciri Projesi” kapsamında 22 adet 300 litre, 5 adet 1.000 litre, 9 adet 2.000 litre, 2 adet 5.000 litre süt soğutma tankı, 4 adet 2.000 litre süt soğutma tankı, 1 adet 19.000 litre süt soğutma tankı kapasiteli süt nakil tankı ve 1 adet 20 tonluk kamyon alımı yapıldı.

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyesi ve Yozgat İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Hacı SELVİ, yaptığı açılış konuşmasında TANAP’ın Sosyal ve Çevresel Yatırım Programları çerçevesinde Yozgat’ta çok önemli bir açılış gerçekleştirdiklerini söyledi. Selvi, “Amacımız, birlik üyelerinin üre-



tim kapasitelerine bağlı olarak süt soğutma tanklarının dağıtımlarını gerçekleştirmek, soğutulan sütlerin toplanmasını ve nakliyesini sağlamaktır. Böylelikle istenilen standartta elde edilen sütün daha yüksek birim fiyattan satışı yapılacak ve pazarlanan süt miktarında artış sağlanacaktır. Bu vesile ile Yönetim Kurulumuz adına ilimize, birliğimize ve halkımıza yapmış olduğu hizmet

ve kıymetli katkılarından dolayı TANAP’a teşekkür ederim.” dedi. Yozgat Valisi Sayın Kadir ÇAKIR’da yaptığı konuşmasında Yozgat’ın tarım ve hayvancılık açısından büyük bir öneme sahip olduğunu belirterek, tesisin hizmete girmesiyle il genelinde hayvancılığın gelişmesine de katkı sağlayacağını ifade etti. Vali Çakır, tesisin Yozgat’a, çiftçilere ve üreticilere hayırlı uğurlu olması temennisinde bulundu.



# BALIKESİR İLİ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ

## SİMENTAL VE MONTOFON IRKI DAMIZLIK GEBE DÜVE SATIŞI



**SATIN ALMAK İSTEYEN YETİŞTİRİCİLER  
BİRLİĞİMİZDEN DETAYLI BİLGİ ALABİLİRLER.**



**0266 239 41 76**



**BALIKESİR İLİ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ**

Paşaalanı Mahallesi 145. Sokak No: 27 Karesi / BALIKESİR  
www.balikesirdsyb.org • balikesir10birlik@yahoo.com



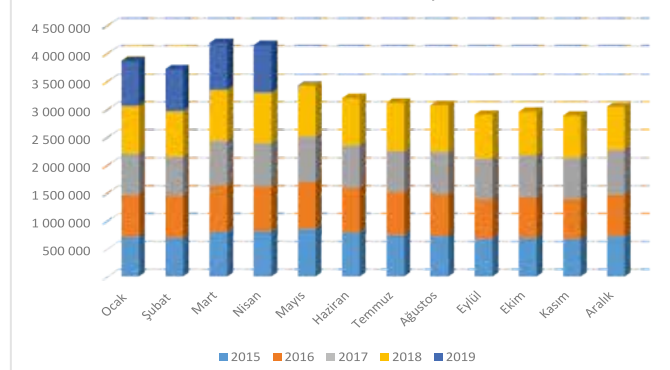
## Süt ve Süt Ürünleri Üretim Miktarı (ton)

Ürünler	Yıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	TOPLAM
Toplanan inek sütü	2015	712.942	698.164	804.210	816.750	864.101	791.429	744.380	722.532	680.990	695.642	677.056	728.944	8.937.141
	2016	750.402	752.218	834.329	810.704	837.592	808.743	769.722	756.446	707.584	731.042	716.617	738.122	9.213.522
	2017	745.578	702.788	794.235	765.449	808.916	750.297	740.977	755.136	729.491	756.970	749.772	812.054	9.111.663
	2018	850.091	814.357	916.867	907.649	916.453	848.641	863.013	840.578	788.339	774.681	743.427	770.123	10.034.219
	2019	808.257	751.029	838.544	847.019									3.244.849
İçme sütü	2015	125.418	126.494	129.143	123.217	118.973	100.198	96.366	95.335	105.834	114.859	113.267	129.497	1.378.600
	2016	134.212	124.533	33.240	120.601	112.674	103.741	92.608	103.360	115.524	130.407	133.189	140.890	1.444.980
	2017	146.110	135.029	138.319	124.830	118.576	113.766	102.641	110.691	113.545	140.611	146.074	158.689	1.548.880
	2018	178.169	154.550	161.886	141.969	143.071	118.624	105.600	129.241	119.172	135.992	131.655	140.734	1.660.664
	2019	146.063	128.986	31.961	138.731									545.742
Tereyağı	2015	4.152	3.801	4.665	4.606	5.108	4.582	4.484	4.129	3.572	4.084	4.148	4.501	51.830
	2016	4.670	4.911	5.087	5.098	5.628	5.084	4.591	4.693	4.275	4.250	4.501	4.822	57.609
	2017	5.244	5.187	6.125	5.364	5.688	5.218	4.807	4.579	3.846	4.130	4.147	5.115	59.449
	2018	5.136	5.141	5.546	5.467	5.888	5.013	5.204	5.201	4.816	5.873	6.273	6.299	65.856
	2019	6.417	6.075	7.048	7.608									27.148
İnek peyniri	2015	52.104	50.916	55.936	56.327	59.256	58.795	51.775	51.564	49.287	51.171	49.520	50.991	637.643
	2016	50.976	50.885	56.494	54.010	57.093	56.122	48.788	54.523	49.713	53.851	51.779	54.173	638.406
	2017	53.581	48.844	57.613	55.174	58.878	54.237	53.714	56.686	54.456	56.233	55.040	57.695	662.151
	2018	60.001	56.325	64.582	63.535	67.021	60.058	64.099	60.737	58.183	55.251	54.886	58.037	722.713
	2019	59.183	54.757	58.005	59.612									231.557
Yoğurt	2015	85.706	81.823	91.937	92.702	101.320	99.428	95.234	108.251	96.866	94.372	86.472	88.906	1.123.017
	2016	89.226	87.609	98.213	97.991	98.457	105.987	106.043	115.441	99.091	95.014	90.102	90.403	1.173.579
	2017	89.083	83.840	97.742	96.533	104.115	94.380	111.451	116.453	98.652	94.189	92.198	93.559	1.172.194
	2018	93.577	90.164	100.510	101.050	102.076	99.862	118.517	107.450	108.062	96.393	91.756	89.379	1.198.796
	2019	90.368	89.116	99.011	99.309									377.803
Ayran	2015	42.942	42.820	51.536	54.001	58.719	46.901	53.927	60.941	54.756	56.605	51.782	51.901	626.831
	2016	45.007	50.897	58.331	60.210	62.189	48.594	63.116	65.510	60.078	60.937	56.145	53.513	684.526
	2017	47.265	50.134	62.670	62.041	64.808	51.087	70.081	70.647	61.784	62.648	57.567	56.603	717.334
	2018	52.924	54.502	63.639	65.104	58.601	60.006	70.443	66.406	65.236	62.380	57.836	53.631	730.709
	2019	50.032	53.527	62.148	61.430									227.136

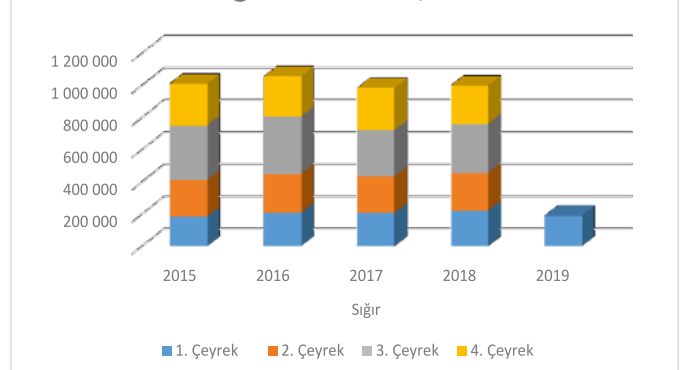
## Kırmızı Et Üretim Miktarı (ton)

TÜR	Yıllar	1.Çeyrek	2.Çeyrek	3.Çeyrek	4.Çeyrek	TOPLAM
Sığır	2015	184.511	229.549	342.190	258.675	1.014.926
	2016	207.698	242.772	359.727	248.999	1.059.195
	2017	207.779	229.227	290.395	260.080	987.482
	2018	221.617	235.901	306.638	239.703	1.003.859
	2019	191.287				191.287
Manda	2015	71	201	24	30	326
	2016	60	198	28	65	351
	2017	237	851	142	109	1.339
	2018	133	52	35	182	402
	2019	60				60
Koyun	2015	18.090	24.653	27.499	29.779	100.021
	2016	20.747	22.745	23.519	15.474	82.485
	2017	18.668	22.276	33.081	26.033	100.058
	2018	27.053	27.337	28.539	17.902	100.831
	2019	17.932				17.932
Keçi	2015	7.804	7.468	10.449	8.269	33.990
	2016	9.272	4.197	11.391	6.151	31.011
	2017	5.719	8.329	14.370	9.107	37.525
	2018	4.511	3.041	4.167	1.884	13.603
	2019	2.155				2.155
TOPLAM	2015	210.475	261.871	380.162	296.754	1.149.262
	2016	237.777	269.912	394.665	270.688	1.173.042
	2017	232.404	260.683	337.988	295.329	1.126.403
	2018	253.314	266.330	339.379	259.672	1.118.695
	2019	211.435				211.435

## İnek Sütü Üretimi, ton



## Sığır Eti Üretimi, ton



# TÜRK YETİŞTİRİCİSİNİN GURURU, EMBRYO TRANSFERİ BOĞALARIMIZ



**IŞIK-ET** TR01785539



**ÇELİK-ET** TR01785515



**KAHYA-ET** TR01835201



**MERCAN-ET** TR01835200



**TOROS-ET** TR01798124



**ÜSTÜN-ET** TR01785511



# SÜT SIĞIRLARINDA TİP SINIFLANDIRILMASI VE VÜCUT KONDİSYONU DEĞERLENDİRME KİTABINI VE BOĞA-İNEK MAKETİNİ BİRLİĞİMİZDEN TEMİN EDEBİLİRSİNİZ.



## SÜT, SÜT ÜRÜNLERİ VE CANLI HAYVAN FİYATLARI (Şubat, Mart, Nisan Dönemi)

	Ortalama	En düşük	En yüksek
Çiğ Süt Fiyatı, TL/kg	1,51	1,40	1,62
Süt Yemi Fiyatı (%18 HAM PROTEİN, 2600 ME, Kcal/kg), TL/kg	1,52	1,43	1,62
Damızlık Belgeli Holstein (Siyah-Alaca) Düve, TL/baş	8 540	7 384	9 695
Damızlık Belgeli Simental Düve, TL/baş	10 901	9 737	12 066
Damızlık Belgeli Esmer (Montofon) Düve, TL/baş	9 838	8 979	10 697
Süt, TL/kg*	4,05	4,02	4,06
Yoğurt, TL/kg*	5,34	5,32	5,38
Beyaz Peynir, TL/kg*	23,45	23,35	23,66
Kaşar Peyniri, TL/kg*	31,72	31,45	32,06
Tulum Peyniri, TL/kg*	38,22	38,12	38,27
Krem Peynir, TL/kg*	25,47	25,32	25,58
Kahvaltılık Tereyağı, TL/kg*	49,77	49,70	49,83
Çiğ Süt Fiyatı/Yem Fiyat Oranı	0,99	0,98	1,00
UHT Süt Fiyatı/Çiğ Süt Fiyatı Oranı	2,68	2,87	2,51

\*Süt ürünlerinin tüketici fiyatları [www.tuik.gov.tr](http://www.tuik.gov.tr) adresinden alınmıştır.

Kaynak: 81 DSYB

ADI SOYADI veya ÜNVANI : .....

DERGİ ADEDİ : .....

ADRESİ : .....

TELEFON : .....

MESLEĞİ VEYA ÇALIŞMA ALANI : .....

Dergimize abone olmak isteyen kişi ve kuruluşlar, abonelik formu veya formdaki bilgileri içeren bir yazı ve aşağıda verilen banka hesap numarasına yatırılacak yıllık abonelik bedelinin banka dekontu fakslanmalı veya adrese gönderilmelidir. Derginiz düzenli olarak adresinize gönderilecektir.

Bir yıllık abonelik bedeli : 25 TL

Ziraat Bankası Mustafa Kemal Mahallesi Şubesi Şube Kodu: 2486 Hesap No: 3673814-5003

Adres: Eskişehir Yolu Üzeri Mustafa Kemal Mahallesi 2120. Cadde No: 5 Gözüm İş Merkezi Daire: 1-2 06520 Çankaya ANKARA

Tel: 0312 219 45 64 (pbx) Fax: 0312 219 45 59

veteriner  
hekim  
kontrolünde

Amesía  
et



ısı  
işlem  
görmüş



Amasya DSYB  
üreticilerinden



Merzifon  
yağlarından  
taptaze

dondurulmuş  
lezzetler



güvenilir



sağlıklı  
erkek sığırlardan

Online Alışveriş için  
[www.amesia.com](http://www.amesia.com)  
Adresini ziyaret edebilirsiniz.



AMESİA, Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği'nin Markası ve Kuruluşudur.

f /Amasya DSYB

f /Amesía

ig /amesiadsyb



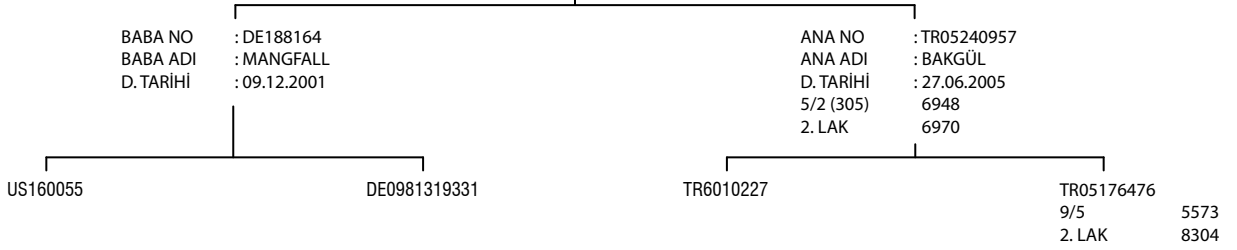


# YETİŞTİRİCİLERİMİZİN HİZMETİNDE... TÜRKİ

**SARP** TR05649744



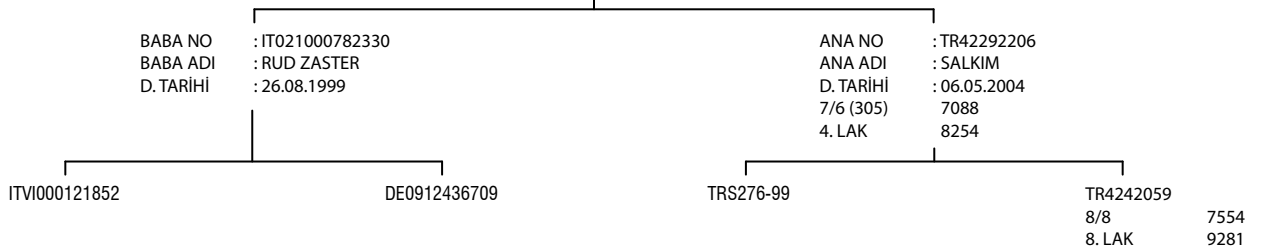
D. Tarihi : 11.03.2010  
Yetiştirici : AMASYA-TİM



**PAKDİL** TR421490529



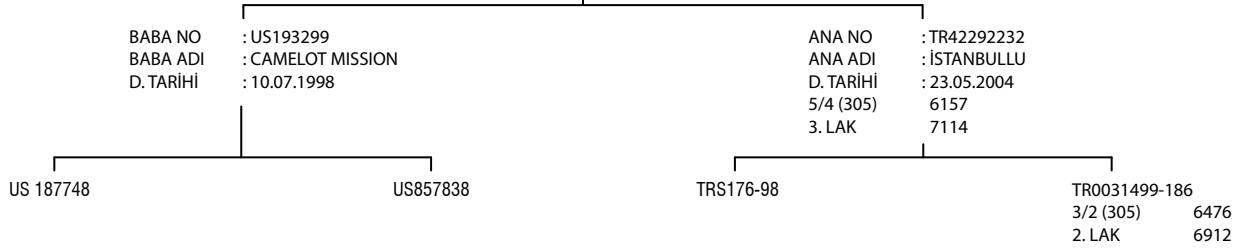
D. Tarihi : 08.12.2009  
Yetiştirici : ALTINOVA - TİM





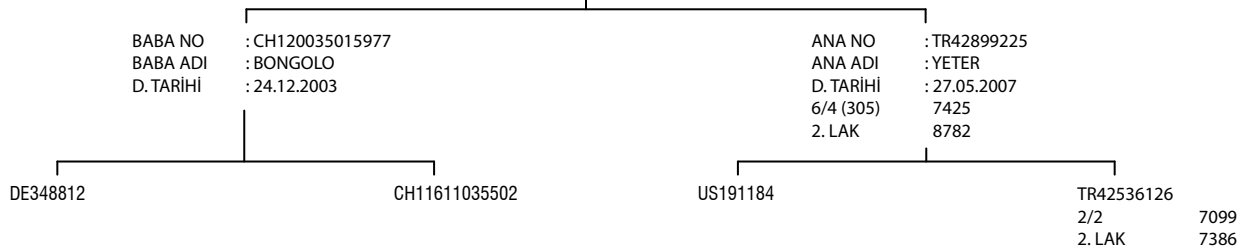
## KUBİLAY TR421698013

D. Tarihi : 08.01.2010  
Yetiştirici : ALTINOVA-TİM



## YİĞİT TR422463309

D. Tarihi : 27.11.2013  
Yetiştirici : ALTINOVA-TİM



## BİRLİKLERİMİZİ TANIYALIM SİNOP DSYB



Sinop İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği 2006 yılında kurulmuş ve aynı yıl suni tohumlama hizmetine başlanmıştır. 2018 yılına kadar birliğimizde 1 veteriner hekim, 2 teknisyen ve 1 büro elemanı çalışmaktayken, bugün birliğimizde sadece 1 büro elemanı görev yapmaktadır. Birliğimize ait araç bulunmamakta, birliğin faaliyetleri Yönetim Kurulu Başkanı Şahin EĞLENCEOĞLU'nun şahsi aracı ile hiçbir karşılık alınmadan yürütülmeye çalışılmaktadır.

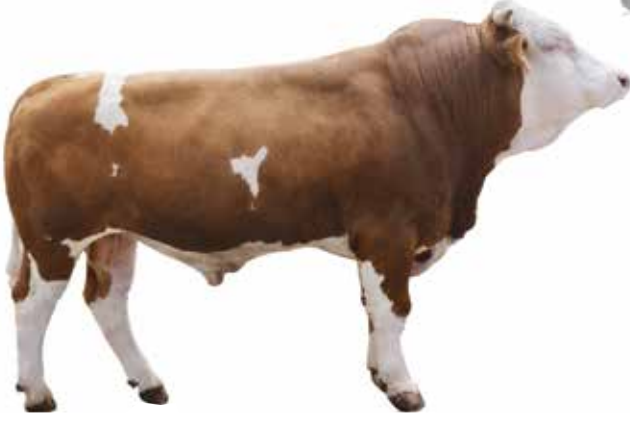
Birlik olarak amacımız soy kütüğü faaliyetlerini yürütmektir. Bakanlığımızın bu konuda mevzuat kanalıyla bizlere sağlayacağı destekler büyük önem taşımaktadır. Birlik olarak yaşadığımız maddi sıkıntıların üstesinden gelebilmemiz için yürütmüş olduğumuz soy kütüğü projesinin önemi doğrultusunda, karşılığının biz üretici birliklerine sağlanmasından geçmektedir. Biz ancak ve ancak bu şekilde ayakta kalabiliriz.

Birlik üyelerine daha iyi hizmet sunabilmek için projeler üretmeye çalışıyoruz. Amacımız ıslah ve bu amaç doğrultusunda her projeye açık olduğumuzu buradan belirtmek isterim. Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri olarak bizlerin soy kütüğünün teminatı ve sigortası olduğumuz bilinmelidir. Amacımız yetiştiricilerimizin daima üretimde kalmalarını sağlamak ve ülke hayvancılığının gelişmesine vesile olmaktır.



# SİMENTAL IRKI genTÜRK® BOĞALARI

TÜRK MALI



**SARP** - TR05649744



**ZEYBEK** - TR351920087



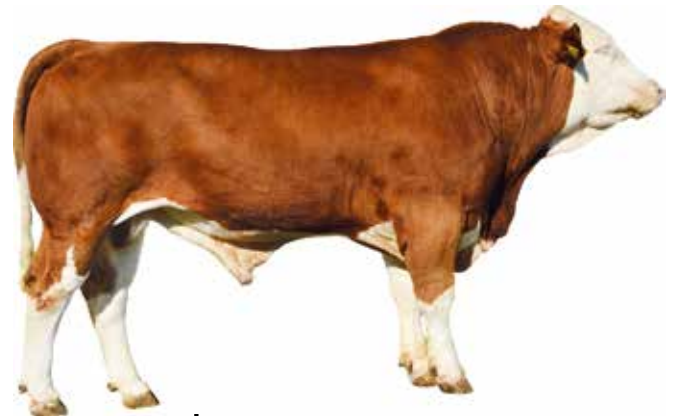
**EGE** - TR351903091



**KURTULUŞ** - TR351899234



**NAHİT** - TR351920470



**DİNÇ** - TR351903090

## ERZURUM DSYB YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAYRULLAH İNCE'DEN ERZURUM DSYB HAKKINDA BİLGİLER ALDIK.



### **Birliğiniz ne zaman faaliyete başladı?**

2001 yılında kuruldu. Tam olarak 2003-2004 yıllarında faaliyetlerine başladı.

### **Bugün birliğinizde çalışmakta olan kaç kişi bulunmaktadır?**

2016, 2017 ve 2018 yılında küpeme ve soy kütüğü çalışmalarını 24 personel ile yapmaktaydık. Bugün birliğimizde 6 personel ile faaliyetlerimizi yürütmekteyiz. Ayrıca Birliğimize ait düve çiftliğimizde 5 personelimiz çalışmaktadır.

### **Kaç adet şubeniz var?**

Bir adet şubemiz vardı. 2019 yılında Pasinler ilçemizdeki şubemizi açarak şube sayımızı 2'ye çıkardık.

### **Birliğinizin faaliyetlerini şubeler de dahil olmak üzere, toplam kaç araç ile yürütmektesiniz?**

Şubede 1 adet araçla, merkezde ise 2 adet araçla çalışmalarımızı yürütmekteyiz. Merkeze bağlı 3 ilçemizle birlikte şubelerimizin bulunduğu ilçelerde (üye sayılarımızın çok olduğu ilçelerde) üyelerimizin küpeme hizmetlerini bedelsiz olarak yapmaktayız.

### **Birlik olarak yaşadığınız sıkıntılarınız varsa nelerdir?**

Destekleme modelinin değişmesiyle birçok üyemiz üyelikten ayrıldı. Üye olmasının cazibesi kayboldu. Soy kü-

tüğü desteği ile ön soy kütüğü desteği arasındaki fark 150 TL gibi bir rakam olunca ve bu fark tohumlama masraflarına gidince üyelerin elinde para kalmamıştır. Her ay sütünü ölçecek, süt bildiriminde bulunacak, tohumlamayı takip edecek, tohumlama evraklarının eksiksiz doğru yazıldığını kontrol edecek, küpelemenin zamanında yapılması ve sisteme zamanında girilmesi gibi bir sürü iş yükünü üyeye yükleyip, hayvancılığımızın geleceğinin en önemli ayaklarından biri olan ıslahı eksiksiz yapmasını isteyip, bunca uğraş ve emeğin karşılıksız kalması, normal yetiştiriciden hiçbir farkının olmamasından dolayı, bunca işi yapıyorsam karşılığında artı bir katkı olması gerekir diye üyelerimiz



düşünmektedirler. Üye sayımızın her geçen gün azalması ve üye aidatlarının zamanında ödenmemesi nedeniyle ekonomik olarak dar boğaza girmektediriz. Bu konuda Bakanlığımız tarafından ivedilikle bir çalışmanın yapılması ve soy kütüğü farkının arttırılması gerektiği kanaatindeyim. Aksi takdirde bu emeklerimizin hepsinin boşa gitmesinden endişeliyim.

#### **Gelecek dönemki projelerinizden bahsedebilir misiniz?**

Düve yetiştiriciliği projesi kapsamında 500 başlık ahır projemizi tamamladık. Bu projeyi 1 Milyon TL'miz varken ayakta kalabilme adına borca girerek

zorluklarla mücadele ederek bitirmiş bulunmaktayız. Ekonomik sıkıntıları olan bir birliği alıp 4 yılda bulunduğu konuma getirmek gerçekten çok zor. Çok çileli yollardan geçtik ama başarmak tek çaremizdi, şükürler olsun ki başardık. Şu an soğuk süt zinciri projesi adı altında proje çalışmamız var. İlimizde süt fiyatları gerçekten çok düşük. 1,1-1,2 TL üyelerimiz süt satmaktadır. Projemizi hayata geçirebilirsek üyelerimizin sütünü 2 TL'ye çıkararak, üyelere verilen desteği de almalarını sağlayarak, yaptıkları hayvancılıktan en iyi şekilde gelir elde etmelerini sağlamak ve ülke hayvancılığına katkıda bulunmak en büyük hedefimiz.



## ERZURUM DSYB ÜYESİ ER DOĞU ENTEGRE TARIM VE HAYVANCILIK İŞLETMESİ ORTAKLARINDAN TURGAY ÇEVİRİM İLE KONUŞTUK



**Yetiştirici olmaya nasıl karar verdiniz? Kaç baş hayvanla başladınız, bu gün kaç baş hayvanınız var?**

Yetiştirici olmaya karar vermeden önce var olan aile arazilerimizin verimsiz olmasından dolayı başka hangi alanda üretim yapabileceğimi araştırdım ve en doğru alanın hayvancılık olduğuna karar verdim. Araştırmalarım neticesinde süt hayvancılığını tercih ettim. Öncelikle 120 baş hayvanla bu işe başladım. Bugün 300 baş hayvanım var. Tabi sürekli bu sayıda değildik. Devamlı hayvan satıyoruz.

**Hayvan sayınızı arttırmayı, işletmenizi büyütmeyi nasıl başardınız? Bu süreçte size yardımcı olan faktörler neydi?**

Buzağılarımızı en az kayıpla, sağlık ve bakım sıkıntılarını ortadan kaldırarak yani buzağı kaybının önüne geçerek işletmemizi büyütüyoruz. Bu süreçte

yardımcı faktörlerin en önemli etkisi profesyonel destek almış olmamdı. Bu konuda çalışan Atatürk Üniversitesinden iki öğretim görevlisi hocalarımla 6 yıldır beraber çalışarak işletmemin üreme ve hayvan beslemesi konusunda destek alarak işletmemizin hayvan sayısını artırdık ve işletmemizi büyüttük. En önemli faktör buydu.

**İşletmenizi kurarken ne gibi sorunlarla karşılaştınız? Sizin için en büyük güçlük neydi?**

İşletmemi kurarken bürokratik sorunlarla karşılaştım. Tarım ve hayvancılık konusunda son zamanlarda yapılan güncellemeler ile zamanında yaşamış olduğumuz sorunlar biraz olsun azaldı. Fakat yine tarımdaki değişimler biz yetiştiricileri olumsuz yönde etkilemektedir. Biran evvel bu güçlüklerin ortadan kaldırılmasını istiyorum.

**Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine ne zaman ve neden üye oldunuz?**

Hayvancılık alanında yapılan değişiklikleri yakından takip etmek, devlet desteklerinden faydalanabilmek ve ayrıca hayvanlarımın soy kütüğü kayıtlarının tutulması adına Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine 2014 yılında üye oldum.

**Birliğe üye olmanızın size en büyük faydası nedir?**

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye olmamın bana en büyük faydası birliğe üye olduktan sonra ne gibi desteklerden faydalanabilirim bunları öğrenmiş oldum. Erzurum Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin Erzurum'a katkılarının daha fazla olması gerektiğine inanıyorum. Bunu yapacak potansiyel bu ilde var. Son genel kurulda tekrar seçilerek göreve gelen başkanımızı tebrik ediyorum. Sayın



Başkanımız ve Yönetim Kurulu ile Erzurum İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinde yeni bir yönetim tarzı oluştu ve artık birliğe bir düzen geldi. Kurumsallaşma adına yapılanlar beni çok mutlu etti. Bunlar benim için çok önemli.

### **Merkez Birliği ve diğer İl Birliklerinin faaliyetlerinden haberdar mısınız?**

Merkez Birliğine henüz gitme ve görme fırsatım olmadı. Ancak Yönetim Kurulunun ve Genel Başkanımızın faaliyetlerini sosyal medya ve dergilerden takip etmekteyim. Diğer İl Birliklerinin başarılarından haberdarım. Merkez Birliğinin, İl Birliklerinin başarılarında rolü olduğunu düşünüyorum. İlimizdeki yetiştiricilerinde istenilen başarıya ulaşması için Merkez Birliğimizden destek bekliyoruz.

### **Bölge olarak yaşadığınız en büyük sıkıntı (hastalık vb.) nedir? Bu sıkıntılar için ne gibi önlemler alıyorsunuz?**

Bölgemizin en büyük sıkıntısının sağlık problemleri olduğunu düşünüyorum. Bunun için alınması gereken önlemler, mevzuatta yer aldığı gibi bu kuralları uygulayarak disiplinli

çalışmak, hijyen kurallarına uymak ve bunları uygulamada hayata geçirmektir. Bunları yaptığımız takdirde yaşadığımız sağlık problemlerinin azalacağına eminim. İşletmemizde 2013 yılında başlatmış olduğumuz çalışmalar neticesinde hastalıktan arı ünvanını aldık. İşletmemiz için en önemli hastalık ayak, bacak problemleridir.

Bölgemizde mevsime bağlı olarak yaşanan sıkıntılar var. Mevsime bağlı problemler yaşamamak adına işletme kurulurken mevsim koşulları göz önüne alınarak doğru ahır planlamasının yapılması gerekmektedir. İşletmemizin kurulumunda bu hususlara dikkat etmemiz vesilesiyle çok sıkıntı yaşamıyoruz. İlimizde yaz aylarının ılıman geçmesiyle hayvancılık için elverişli bir ortam söz konusudur. Ancak; kış şartlarının ağır geçmesi hayvanlarımızda soğuk stresine neden olmaktadır. Bu nedenle kış aylarında üretimimizde düşme görülmektedir.

### **İlinizde yetiştirici olmanın farkı nedir sizce? Olumlu ve olumsuz taraflarını sıralamanızı istesek neleri sayarsınız?**

Burada yetiştirici olmanın birinci olumlu tarafı iklim şartları nedeniyle hayvancılık yapmaya uygun bir bölgedeyiz. Yem bitkisi üretmek arazisi olanlar için uygun, isteyen bunu üreterek hayvanlarını besleyebilir. Olumsuz tarafları ise kış şartlarının ağır ve uzun geçmesi nedeni ile meralardan ve ekili arazilerden yeterince faydalanamıyoruz. İklim şartları zirai üretim için oldukça kısa, bu nedenle birim alanda yılda bir ürün elde edilmektedir. Hâlbuki güney ve batı illerimizde birim alandan iki, üç ve dört ürün alınabiliyor. Biz bunu maalesef elde edemiyoruz ve bu da olumsuz tarafı. Ayrıca diğer olumsuzluklardan bir tanesi de endüstriyel şartlarda veya ziraatle alakalı bir şeyler yapmaya kalktığımızda eğitimli personel bulmak zor oluyor.

### **Yılda kaç buzağı alıyorsunuz? Bunların kaç yaşıyor?**

İşletmemizdeki hayvanlardan yılda bir adet buzağı almak hedefimizdir. Bunu yüzde doksanların üzerinde sağlıyoruz. Doğumdan sonra buzağı kaybı oranımızda yüzde 2 - 2.5 aralığında ve bu ortalama altı yıllık ortalamamızdır.

## RÖPORTAJ

**İşletmenize ait kayıtları nasıl tutuyorsunuz? Soy kütüğü kayıtlarını sürü idaresinde kullanıyor musunuz? CİBİS'ten (Çiftlik Bilgi Sistemi) faydalanıyor musunuz?**

İşletmemize ait kayıtlarımızı bilgisayar ortamında tutuyoruz. Soy kütüğü kayıtlarını sürü idaresinde elbette kullanıyoruz. Biz zaten kendi kütüğümüzü ve soy kütüğümüzü oluşturmuş vaziyetteyiz. Kendimize ait ve hazırlamış olduğumuz excel tabanlı bir programımız var. Sürümümüzün soy kütüğü kayıtlarını, süt verimlerini, yapılan sağlık uygulamalarını bu program üzerinden takip edebiliyoruz. Her ay programımızdan aldığımız süt verim çıktısını birliğimize teslim etmekteyiz.

**Bildiğiniz üzere sürünün devamlılığı için üreme çok önemli. Üreme ile ilgili sorunlar yaşıyor musunuz? Bu sorunlar için ne gibi önlemler alıyorsunuz?**

Üremeyle ilgili sorunlar yaşamıyoruz. Sürü devamlılığının ön planda olduğu bir işletmede üremeyle ilgili sorun yaşamak zaten mümkün değil. Daha önceden de belirtmiştim hastalıktan ari işletme olmamız dolayısıyla bu sorunlar için herhangi bir önlem almıyoruz. Zaten uygulamanın gereklerini yerine getirince bir önlem almaya gerek kalmadan üreme konusu işletmemizde yüzde doksanların üzerinde başarıyla devam ettiriyoruz.

**Daha genel olarak konuşursak Türkiye'de hayvancılık konusundaki sorunlar neler? Süt fiyatları ya da ithal hayvanlar sizde tedirginlik yaratıyor mu?**

Kırsaldan kente göçün artması nedeniyle tarımda genç nüfusun azalmasına bağlı olarak çoban sıkıntısı yaşanmaktadır. Melezleme faaliyetlerinin artması nedeniyle verim düşmüştür. Ülkemizde tarım işletmelerinin küçük olması nedeniyle teknolojinin yaygın-

laşmaması ve ayrıca yem fiyatlarındaki dalgalanmalar nedeniyle istikrarlı bir fiyat dengesinin olmaması ülkemizin hayvancılığının başlıca sorunlarıdır.

Süt fiyatları bende tedirginlik yaratmıyor. Şu gerekçeyle yaratmıyor; iyi, kaliteli ürün üretirseniz ürününüzün hakkını almak için gerekli pazarlama çalışmalarını yaparsanız ne süt fiyatları ne de ithal hayvanlar işletmemizde veya yatırımımızda bizde tedirginlik yaratmaz.

**Yetiştiriciler yem fiyatlarının artmasından şikâyetçi, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?**

Yem fiyatlarının artmasından ben de şikâyetçiyim. Fakat şikâyet edilecek merci yem üreticileri değil kendimiziz. Neden yem üretmiyoruz diye kendimizi eleştirmeliyiz. Bir an evvel hayvancılıkla uğraşan işletmelerin arazi sahibi olmaları gerekmekte olup, ülkemizde kendi yemini kendisi üreten yetiştiricilerin yaygınlaşması sürdürülebilir hayvancılık açısından oldukça önemlidir. Yem üretemeyen hayvancılık işletmelerinin neden yem üretmedikleri noktasında şikâyetçiyim.

**Bu işe yeniden başlarsanız nelere dikkat edersiniz? Hangi konularda daha dikkatli olursunuz?**

Bu işe yeniden başlarsam şunlara dikkat ederim. Bir işletme hastalıktan

ari olana kadar geçen süreç içerisinde bir takım sıkıntıları mecburen yaşamak zorunda kalıyorum. Ben ithal hayvanla bu işe başladım. İthal ettiğim hayvanda aşı olmadığı için benim hayvanlarım ben aşıyla koruma altına alana kadar karantina sürecinde şap hastalığına yakalandılar. Gerçi biz bunları 6 yıl önce geçirdik ve atlattık. Yeniden bu işe başlarsam hayvanlarımı aşılama olmadan getirmem. Aşılama olmadan getirme şansım yoksa karantina ortamında 2 ay bekletir ondan sonra Türkiye'de işletmeme koyardım ya da Damızlık Birlikleri tarafından kurulan Düve Merkezlerinden toplardım. Ne getirirseniz getirin bu tür hayvanların özellikle ithal hayvanların her türlü şeye açık olduğunu bilmemiz lazım. Onun dışında başka bir sıkıntı çekmediğim için yeniden hayvancılığa başlarsam belirttiğim noktalara dikkat ederim. Benim için sadece önemli olan hayvan sağlığıdır.

**Bu işe yeni başlayacak üreticilere tavsiyeleriniz nelerdir?**

Araziniz yoksa bu işe başlamayın, hayvancılığı bilmiyorsanız bu işe başlamayın, iklim şartları bu işe uygun değilse bu işe başlamayın. Diğer insanların sözleriyle sadece kar amacı güderek hayvancılık yapılmaz. Hayvancılık yapılmadan tarım yapılabilir ama tarım yapılmadan hayvancılık yapılmaz. Her şeyden önce bu işi sevmek gerekiyor.







**Taha Burak ELİFOĞLU, İbrahim Mert POLAT**  
Kırıkkale Üniversitesi  
Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı

## BUZAĞILIKTAN DÜVELİĞE DAMIZLIK SEÇİMİ



Süt sığırcılığında karlılığın devam etmesi için her inekten yılda bir buzağı elde etmek amaçlanmaktadır. Sürünün devamlılığındaki başarı, sağlıklı buzağı yetiştirmeye bağlıdır. Damızlık düve yetiştirilmesi bir işletme için oldukça önemli, uzun vadeli bir yatırımdır ve bu yatırımın giderlerini ortalama üç yıl sürüdeki diğer inekler üstlenmektedir. Üretici için damızlık düveler, sürünün geleceği için genetik bir altyapı oluşturur ve işletme bu düvelerden yılda bir buzağı, yüksek süt verimi beklentisindedir.

Damızlık düvelerin seçimi sürünün geleceği ve işletmenin karlılığı açısından oldukça önemlidir. Bu düvelerin seçimine buzağılık yaşında başlanır ve farklı seçim sistemleriyle gelişip, sürünün birer üyesi olana kadar devam eder. Bu seçim sürecinde herhangi bir parametrede başarısız olan düve adayları mutlaka sürü dışı bırakılmalıdır.

### ANNENİN GEÇMİŞİ

Annelerinin geçmişinde ikiz gebelik, güç doğum veya hipokalsemi bulunan buzağuların, kendi gebeliklerinde bu hastalıklara yakalanma olasılıkları daha yüksektir. Buzağının annesinde veya annesinin geçmişinde sık sık topallık ya da mastitis ile karşılaşılıyor ise, mizacı sert ise, uzayan

sağım sürelerine sahipse, genetik olarak taşınan hastalıklar mevcutsa bu annelerden doğan buzağular mutlaka elenmeli ve damızlık olarak yetiştirilmemelidir. Süt inekçiliğinde verimliliğin devamlılığı için annenin süt verim özelliklerinin genetik olarak yavruya aktarıldığı unutulmalıdır (Çizelge 1). Bu nedenle, potansiyel damızlık olacak buzağuların seçiminde annelerinin süt verim özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Çizelge 1. Anneden yavruya aktarılan bazı meme ve süt verimi özellikleri.

Verim Parametreleri	Genetik Aktarılabilirlik (%)
Süt verimi	25-35
Toplam kuru madde	25-30
Süt yağı oranı	25-35
Süt proteini	25-30
Laktoz ve mineraller	25-32
Yağ içermeyen kuru madde oranı	25-30
Meme yapısı ve konumu	20-29
Meme dokusunun derinliği	29-33

**BUZAĞILIK DÖNEMİ**

Damızlık düvelerin seçimine buzağılık döneminde başlanmalıdır. Doğum ağırlığı yüksek olan buzağıkların, kendi düveliklerinde, gebelik döneminde kendi buzağıklarının doğum ağırlığının daha yüksek olmasına bağlı olarak güç doğuma yatkınlık gösterirler. Bu buzağıklar mümkün olduğunca damızlık olarak seçilmemelidir.

Buzağılık dönemindeki beslenme ve bakım, hayvanın ileriki yaşlardaki verimini doğrudan etkilemektedir, özellikle buzağının zamanında, doğru miktarlarda ve kaliteli kolostrum alması son derece önemlidir. Damızlık olarak seçilecek olan buzağıkların doğum sonrası ilk 2 saat içerisinde kaliteli kolostrum almış olmasına dikkat edilmelidir. Annenin kolostrum kalitesini arttırmak için, aşılarının düzenli yapılmasına özen gösterilmelidir. Buzağıkların emzirilmesinde kullanılacak olan ekipmanlar her zaman temiz olmalı ve içirilecek olan süt soğuk olmamalıdır. Soğuk süt, buzağılarda ishale neden olmaktadır. Buzağıkların beslenmesine ortalama 5-7 günlük yaşta başlanmalı ve önlerinde her zaman yem temiz bir şekilde bulunmalıdır. Onuncu günden sonra buzağıklar konsantre yeme alıştırmaya başlanmalıdır. Beslenmesinde yukarıdaki ana unsurlarda problem yaşayan buzağıklar damızlık olarak seçilmemelidir.

Sütten kesilme döneminde ise, kendi yaşlılarından daha büyük olan buzağıklar belirlenerek damızlık olarak seçilmelidir. Yapılan çalışmalarda, yaşlılarından daha büyük olan buzağıkların verimliliğinin sürdürülebilirliğinin daha kolay olduğu bildirilmektedir.

Buzağılık döneminde yapılacak olan genomik test ve seleksiyonlar, düvelik dönemde gereksiz hayvan yetiştirilmesinin önüne geçerek maliyetleri düşürmede faydalı olacaktır. Bu testler sayesinde çok erken

yaşta damızlık seçimi mümkündür. Genomik testler yardımıyla buzağının ileriki yaşlardaki süt kalitesi, süt verimi, reproduktif verim özellikleri gibi işletme karlılığını doğrudan etkileyen parametreler hakkında bilgi sahibi olunabilir. Genomu oluşturan kromozom çiftlerindeki markerlara bakılarak test uygulanır ve seleksiyona gidilir. Buzağının anne babasından aktarılan genler belirlenir ve referans sürü ile karşılaştırılır. Sadece anne ve babanın verim özelliklerine bakılarak yapılan genetik potansiyelin tahmininde güvenilirlik ortalama %25 iken,

kalıtsal olarak aktarılan hastalıkları belirleyip, bu hastalıkların sürüden eradike edilmesi de sağlanabilir.

**DÜVELİK DÖNEMİ**

Damızlık düvelerin erken belirlenmesi, işletmenin maliyetlerini ciddi oranda düşürecektir. Damızlık düveler seçilirken, dış bakıda sağrının yükseklik, eğim ve genişliğine, bacak ve tırnakların açığı ve duruşuna, memenin bağlantılarına, yerleşimine ve meme başlarına bakılarak değerlendirme yapılır.

Sürü içinde damızlık olarak seçilecek olan düveler;

Çizelge 2: 2 ve 3 yaşında doğum yapmanın avantaj ve dezavantajları

Doğum Yaşı	Avantajlar	Dezavantajlar
2 yaş	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ekonomik olarak geri dönüş daha erken başlar.</li> <li>Hayatı boyunca daha fazla buzağı verir.</li> <li>Üretim daha erken başladığı için, üretim parametreleri daha erken değerlendirilebilir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Doğum zamanı, dış değiştirme zamanı ile çakışabilir, yemden yararlanma düşebilir.</li> <li>Güç doğum olasılığı daha yüksektir.</li> </ul>
3 yaş	<ul style="list-style-type: none"> <li>Güç doğum olasılığı daha düşüktür.</li> <li>Pubertaya ulaşmış düve sayısı daha yüksek olduğu için, gebelik oranları daha yüksektir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ekonomik olarak geri dönüş daha geç başlar.</li> <li>Hayatı boyunca daha az buzağı vermiş olur.</li> <li>Üretim daha geç başladığı için, üretim parametreleri daha geç değerlendirilir.</li> </ul>

genomik değerlendirmeler sonucunda güvenilirlik %40-80 arasında değişim göstermektedir.

Ayrıca, genomik testler ile BLAD, Bra-chyospina, CVM, DUMPS, Mule Foot, Haplotip Kolesterol Yetmezlik gibi

- 12-15 aylık yaşta pubertaya erişmeli
- Genetik olarak ailesinin gebelik oranları yüksek olmalı
- Vücut yapısı yaşlılarına göre daha büyük olmalıdır (güç doğumları önlemek için)



Resim 1: Farklı vücut kondisyon skoruna sahip sığırların arkadan görünümü.



Düvelerin vücut yapısının ne aşırı yağlı ne de çok zayıf olması istenir. Güç doğumların önlenmesi ve metabolik hastalıklara yatkınlık açısından aşırı yağlı ya da aşırı zayıf düveler mümkünse seçilmemelidir. Damızlık olarak seçilecek düvelerin 2 ve 3 yaşında doğum yapacak şekilde gebe bırakılmalarının avantaj ve dezavantajları Çizelge 2’de gösterilmiştir.

Düvelerin vücut kondisyon skoru, damızlık seçiminde son derece önemlidir. Vücut kondisyon skorlaması pratik olarak sırt yağı ve sağrı doluluğuna bakılarak yapılmaktadır. Resim 1’de vücut kondisyon skurunun sığırların arkadan görünümüne göre nasıl değerlendirildiği ve Çizelge

2’de damızlık düvelerin farklı yaşlarda hedeflenen vücut kondisyon skorları gösterilmiştir. VKS değerindeki 1 puanlık kayıp canlı ağırlıkta yaklaşık %10 ya da 50-60 kg’lık bir kayba eşit kabul edilmektedir. Vücut kondisyon skorunu 1.0 puan artırmak için gerekli ağırlık değişimi genellikle canlı ağırlığının %8’i kadardır ve canlı ağırlığı farklı olan ineklerde vücut kondisyon skorunu 1.0 puan arttırmak için gerekli olan kilo artışı da farklılık göstermektedir.

Sonuç olarak damızlık hayvanların seçimi bir işletmenin karlılığı ve sürünün korunması açısından son derece önemli bir işlemdir. Damızlık hayvanların seçimi, buzağlık döneminden

başlayarak, düvelik dönemine kadar devam eden, farklı zamanlarda yapılması gereken çok basamaklı bir seleksiyon işlemidir. Dış bakıyla yapılacak olan değerlendirmelerin genomik testler ve değerlendirmeler ile desteklenmesi ile çok daha yüksek güvenilirlik ile damızlık hayvanları belirlemek mümkündür.

#### KAYNAKLAR

1. Miller RH., Kuhn MT., Norman HD., Wright JR. (2008). Death Losses for Lactating Cows in Herds Enrolled in Dairy Herd Improvement Test Plans. Journal of Dairy Science, 91(9): 3710-3715.
2. Huang Q., Fang G., He C. (2017). How to Improve the Survival Rate of Calves. Insight: Biology, 1: 34-38.
3. Troxel, TR . (2002). Using adjusted 205-day weight ratios to predict beef cow-calf performance. J. Anim. Sci. (Suppl. 1) 80:102.
4. Nunez-Dominguez. (1991). Lifetime production of beef heifers calving first at two vs. three years of age. J. Anim. Sci. 69:3467-3479.
5. McGee M., Kavanagh S., Kennedy E. (2010). Calf Nutrition. Chapter 36: 213-216.
6. Perry V, Pacheco G, Medrano J. (2016). Increasing Lifetime Productivity of the Heifer: The role of nutrition during pregnancy upon heifer lifetime productivity within the herd. The University of Nottingham. AHDB Beef & Lamb funded Project.
7. Broadwater N, Jones H. (2009). Raising Dairy Calves. University of Minnesota Extensions.

Düvenin yaşı (ay)	Vücut Kondisyon Skoru (1 çok zayıf, 5 çok yağlı)		
	En Düşük	İstenilen	En Yüksek
0 – 4	2,25	2,00	2,50
4 – 10	2,50	2,25	2,75
10 – 12	2,75	2,50	3,00
12 – 15	3,00	2,50	3,00
15 – 20	3,25	3,00	3,50
20 – Doğum	3,50	3,25	3,75



Dr. Onur ŞAHİN

Muş Alparslan Üniversitesi

Uygulamalı Bilimler Fakültesi

Hayvansal Üretim ve Teknolojileri Bölüm Başkanı

## SÜT SİĞİRİ BESLEMEDE VÜCUT KONDİSYONUNUN ÖNEMİ

Başarılı ve sürdürülebilir bir süt sığırçılığı, sürü sağlığı, inek başına süt verimi ve sürüde döl verim performansına bağlıdır. Ekonomik açıdan kritik olan bu hususların sağlanması önemli ölçüde sürü idaresine ve özellikle de beslemeye bağlıdır. Beslemede yapılacak en ufak hata üretim ve damızlık kaybı işletmeye telafisi mümkün olmayan ekonomik



zararlar verebilmektedir. Bu açıdan sürüdeki besleme uygulamasının başarı durumunun sürekli yapılacak izleme ve değerlendirmeler ile kontrol edilmesi ve tespit edilen sorunların en kısa sürede çözülmesi gerekmektedir.

Beslemedeki başarının kontrolü farklı göstergelerin kullanılması suretiyle anlaşılmaktadır. En yaygın kullanılan yöntemler; sığırın vücut kondisyonu, yem tüketimi açısından durumu, dışkıının yapısı ve dışkıdaki yem kaybı, sütün miktarı ve sütün içeriğindeki yağ, protein ve üre miktarıdır. Gerek pratik olması ve gerekse genel vücut sağlığı, süt ve süt yağı verimi ve döl verim performansı üzerine direkt etkisi olması nedeniyle vücut kondisyonu değerlendirme en sık başvurulan yöntemdir.

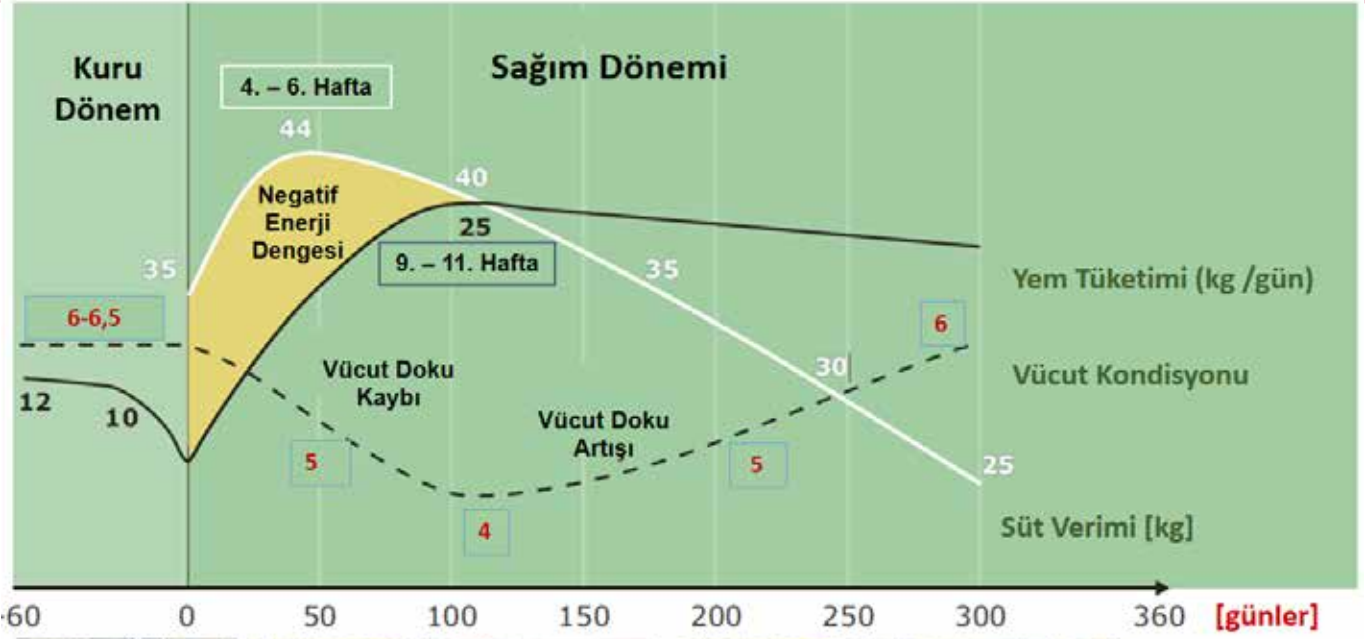


Bir sığırda vücut kondisyonu, laktasyonun her bir döneminde farklılık göstermektedir. Özellikle buzağılama dönemindeki vücut kondisyonu sığırın sağlığı ve verim performansını belirleyici bir role sahiptir. Bu nedenle, yeni buzağılayan diğer bir ifade ile erken laktasyon dönemindeki ineklerde vücut kondisyonundaki değişimin sık aralıklarla yapılacak gözlem ve değerlendirmeler ile izlenmesinde fayda vardır.

Bu dönemde buzağılama stresine giren ineğin bağışıklık sistemindeki zayıflama ve kanındaki hormon değişimi, ineğin süt vermeye başlaması ile birlikte vücudunun enerji, protein, mineral ve vitamin ihtiyaçlarını karşılanmasına yardımcı olacak iştah hissinin azalmasına yol açmaktadır.

Zayıf bir vücut kondisyonu ile buzağılama dönemine giren inekler, yağlı ineklere göre daha az sağlık problemi yaşamalarına karşılık, buzağılamayı izleyen verim döneminde süt verimi ve süt yağı düşük olmakta ve döl tutma problemlerini (gizli kızgınlık, kısırılık vs.) daha fazla yaşamaktadırlar.

Aşırı yağlı bir vücut kondisyonu ile buzağılama dönemine giren ineklerde, buzağılama güçlüğü, plasenta kalınlığı (son, eter), metritis (uterus iltihaplanması), mastitis (meme hastalığı), abomasum deplasmanı, ketosis ve süt humması gibi yağlı inek sendromu problemlerini yaşamaları daha fazladır.



İnekler, en yüksek süt verimine sağım döneminin diğer bir ifade ile laktasyonun 4. ile 6. haftaları arasında ulaşmaktadırlar. Süt verimindeki yükselişin gerçekleştiği bu dönemde, ineğin yaşama ve verimi için ihtiyaç duyduğu besin maddelerini almasının temeli olan iştahındaki artış geriden gelmektedir. İneğin iştahı en üst seviyeye laktasyonun 9. ile 11. haftalarında gelmektedir. Bunun anlamı, laktasyonun ilk 6 haftalık döneminde ineğin yem ile vücuduna almış olduğu enerjinin süt verimi ile vücudundan attığı enerjiden az olması anlamına gelmektedir. Bu tablo, negatif enerji dengesi olarak adlandırılmaktadır. İnek, bu dönemde oluşan enerji açığını vücut yağı rezervlerini parçalayarak telafi etmeye çalışmaktadır.

Zayıf bir vücut kondisyonu ile süt vermeye başlayan inekler, ortaya çıkan enerji açıklarını kapatacak ye-

terli yağ rezervine sahip olmadıkları için süt veriminin pik dönemi diğer bir ifade ile en yüksek süt verimleri, normal bir vücut kondisyonuna göre düşük düzeyde gerçekleşmektedir. Başlangıç süt verimi ve pik dönemde ulaşılan süt verim düzeylerinin yıllık laktasyon süt verimini belirleyen iki önemli faktör olduğu dikkate alındığında, laktasyon dönemindeki vücut kondisyonunun ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Süt veriminin en yüksek seviyesine ulaştığı pik dönemde ilaveten her 1 kilogramlık süt verimi artışının, yıllık laktasyon süt veriminde yaklaşık 200 kilogramın üzerinde bir süt üretimini sağladığı unutulmamalıdır.

Ayrıca, erken laktasyon dönemindeki sütteki yüksek yağ oranının, vücut yağ rezervlerinden sağlandığı dikkate alındığında, bu döneme zayıf bir vücut ile giren ineklerde sütteki yağ oranı da normal vücut kondisyonuna sahip ineklere oranla düşük olmaktadır.

Sağlıklı ve uygun olan vücut kondisyonu ile buzağılayan ergin bir inek laktasyonun ilk 60 ile 80 günlük dönemi esnasında her gün 1 - 1,5 kilogram vücut yağını kaybetmesi beklenmelidir.

Ergin yaştaki bir inek laktasyonun ilk iki aylık döneminde ½ veya 1 tam puan vücut kondisyonu kaybeder.

#### VÜCUT KONDİSYONU PUANI İLE SÜT VERİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

İneğin Vücut Kondisyon Puanı	305 Günlük Süt Verimi
4	100
5	117
6	124

Gergovka et al., 2011

## KONDİSYONUN SÜT MİKTARI VE SÜT İÇERİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Parametre	SİĞİR		
	Zayıf Kondisyon (1-3)	Ortalama Kondisyon (4-6)	Yağlı Kondisyon (7-9)
%4 Yağa Göre Düzeltilmiş Süt Verimi (lt/gün) (FCM)	11.84	14.5	16.58
Süt Yağı Oranı (%)	3.17	3.32b	3.46
Yağsız Kurum Madde (%)	8.24b	8.35ab	8.45
Somatik Hücre Sayısı (1000 ad/ml)	5.01	4.99	4.84

$$FCM=0.4 \times \text{Süt verimi (lt)} + 15 \times \text{süt yağı(kg)}.$$

Laktasyonun 10. haftasında vücut kondisyonu sabitlenmektedir ve 90. gün civarında kaybedilen kondisyon tekrar kazanılmaya başlanmaktadır. Bu dönemde artan iştah sayesinde tüketilen yem ile alınan enerji, sütün üretimi için gereken enerjiyi karşılayabilmektedir. Bu gelişme, inekte düzenli kızgınlık gözlemi, suni tohumlama ve gebe kalma açısından uygun bir döneme rastlamaktadır.

Yapılan araştırmalar, tohumlama döneminde canlı ağırlığı artan ineklerin, bu dönemde canlı ağırlık kaybeden

ineklere oranla daha yüksek gebe kalma oranına sahip olduklarını göstermiştir.

Erken laktasyon döneminde vücut kondisyonunda düşüş göstermeyen ya da çok az düşüş gösteren inekler, yemin enerjisini daha etkin bir şekilde verime dönüştürmekte ve bunun sonucu olarak daha iyi süt vermektedirler. Yine bu dönemde vücut kondisyonu artan ineklerin daha az süt verdikleri bilinmektedir.

Erken laktasyon döneminde iştaha bağlı olarak ortaya çıkan düşük ener-

ji alımı, inekte günlük 1,5-2 kilogram kadar vücut yağının çözünmesine, diğer bir deyişle aşırı doku kaybına yol açabilir. Bu gelişme, karaciğerde yağlanmaya ve bunun sonucu olarak ketosis adı verilen metabolik hastalığa yol açmaktadır. Ketosis hastalığı, ineğin genel vücut sağlığını etkilemekle beraber kızgınlıkta gecikme ve döl veriminde düşüşe neden olmaktadır. Erken laktasyon dönemindeki ineklerde beslemenin, maksimum kuru madde tüketimi ve rasyonun sindirilebilirliğinin sağlanması bakımından iyi idare edilmesi gerekmektedir. Bu dönemde, ineğin süt üretimi için ihtiyaç duyduğu amino asitlerin temin edilmesi açısından kuru madde alımını desteklemek gerekmektedir. Bu gerekli amino asitlerin kaynağı olan proteinin yeterli miktarda alımını da sağlayacaktır. Bu uygulama, ineğin protein rezervi konumundaki kas dokusunun çözünmesini de sınırlandırmaktadır.

Bu dönemde, ineğin maksimum kuru madde tüketmesi, iştahsızlıktan kaynaklanabilecek riskleri elemine etmek ve vücut yağ rezervlerine olan bağımlılığı azaltmak için önerilebilecek besleme pratikleri şu şekilde özetlenebilir;

1. Kuru dönemin son iki haftasında dane yemle başlangıç besleme yapılarak, buzağılama döneminde ineğin canlı ağırlığında %1 artış sağlanmış olmalıdır.

2. Yeni buzağılanmış ineklerin kesif yem ve protein ek yemi ile beslenmesinde dikkatli olunmalı ve sıkça takip edilmelidir. Laktasyonun ilk üç haftası içerisinde kesif yemin kademeli olarak arttırılması tavsiye edilir. İlk üç haftalık dilimde her gün yarım kilogram atılarak, sütü karşılayacak düzeye erişilmelidir.

## VÜCUT KONDİSYONU PUANI İLE SERVİS PERİYODU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Buzağılama Dönemindeki Vücut Kondisyon Puanı	Buzağılamadan Sonra Kısır Geçen Gün Sayısı (gün)
3	88.5
4	69.7
5	59.4
6	51.7
7	30.6

Houghton et al., 1990

**VÜCUT KONDİSYONU PUANI İLE GEBELİK ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Buzağılama Dönemindeki Vücut Kondisyon Puanı	Buzağılamadan Sonraki 60 günlük dönemde gebelik Oranı (%)
3	43
4	61
5	86
6	93

Selk et al., 1988

3. Her bir öğünde verilecek kesif yem miktarı 4 kilogramdan az olmalı ve gün içerisinde azar azar olmak üzere 4 kez yemleme yapılmalıdır.

4. Yonga, korunga, fiğ, çayır otu gibi iyi kalitede kaba yem mutlaka verilmelidir.

5. Yemlemenin sıralaması önemlidir. İneğin güne kaliteli kaba yemle başlaması rumen sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Kaba yemlemeyi müteakip sağım sonrası dane veya kesif yem ve akabinde protein ek yemi verilmesi tavsiye edilir. Rasyonun arzu edilen şekilde sindirilebilmesi için öğünler arasında birkaç saatlik zaman bırakılmalıdır.

6. Küflü, bozulmuş ve olgunlaşmamış silaj verilmemelidir.

7. Yemlik ve suluklar temiz olmalı ve tehlike arz etmemelidir. Sulukların güneş ışığına maruz kalması engellenmelidir. Zaman zaman suluklar tamamen boşaltılarak temizlenmeli ve yosun tutması engellenmelidir.

8. Kaliteli kuru kaba yem 1 santimetreden büyük parçalar halinde doğranarak verilmeli, kart ve kaba olmasına dikkat edilmelidir.

9. Tatsız ve toz şeklindeki yemlerin tüketimini teşvik etmek için melas kullanılmalıdır.

10. Yüksek oranda kesif yem içeren rasyonların tüketimi ve sindirilebilir-

liğini arttırmak için rasyonda toplam kuru maddenin %0,7-%1'i kadar sodyum bikarbonat kullanılmalıdır.

11. Günlük rasyona 500 gram ile 750 gram kadar rumen (işkembe) koruyucu yağ ilavesi rasyonun enerjisini arttırarak, rasyonun temel kaynağı durumundaki nişastaya olan ihtiyacı azaltacaktır. Ayrıca vücut yağ depolarının daha etkin kullanılmasına yardımcı olacaktır. Rasyona yağ ilave edildiği zaman, rasyonda toplam rasyon kuru maddesinin %1'i kadar kalsiyum, %0,3 oranında magnezyum bulunması gerekmektedir. Ayrıca rasyonda by-pass protein ve kaba yemden gelen fonksiyonel selülozun uygun miktarlarda olmasına dikkat edilmelidir.

12. Kuru dönemin son üç haftalık döneminde ve erken laktasyon dönemi boyunca rasyona günlük 6 ile 12 gram niasin (B3) vitamini ilave etmek, ineğin arzu edilen vücut kondisyonunda buzağılamasına ve yüksek süt vermesine yardımcı olacaktır.

**BUZAĞILAMA DÖNEMİ (0 – 30 günler)**

Dönem İçin Tavsiye Edilen Kondisyon Puanı	Vücut Kondisyonu 5 Puanın Altında İse,	Vücut Kondisyonu 6,5 Puanın Üstünde İse,
<b>5 Puan</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Geç Laktasyon ve kuru dönemde çok düşük enerjili ve dengesiz ya da lezzetsiz rasyonla besleme,</li> <li>Düşük süt verimi ve düşük yağ oranı riski,</li> <li>Döl Tutma Problemi riski.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Geç Laktasyon veya kuru dönemde enerji düzeyi yüksek ve dengesiz rasyonla besleme</li> <li>Kurudaki inekleri Sağmal sürüden ayırmadan besleme</li> </ul>
		



### ERKEN LAKTASYON (31-100 gün) GEÇİŞ DÖNEMİ

Dönem İçin Tavsiye Edilen Kondisyon Puanı	Vücut Kondisyonu 4,5 Puanın Altında İse,	Vücut Kondisyonu 5,5 Puanın Üstünde İse,
<b>5 Puan</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Düşük enerjili rasyonla besleme</li> <li>Yüksek süt verimliler 4,5 Puanın altına düşebilir.</li> <li>Zayıf kondisyonlu ineklerde genel olarak pik dönemde düşük süt verimi söz konusudur.</li> <li>Döl tutma problemi yaşanma ihtimaline karşı kondisyonun tekrar kazanılması için tedbir alınmalıdır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Geç Laktasyon ve kuru dönemde enerji seviyesi yüksek rasyonla besleme</li> <li>Süt verimi için enerjisi düşük ve protein, mineral ve vitamin düzeyi yeterli rasyon</li> <li>İştah durumu ve su tüketimi kontrolü</li> </ul>
		

### ORTA LAKTASYON (101-200 günler)

Dönem İçin Tavsiye Edilen Kondisyon Puanı	Vücut Kondisyonu 4,5 Puanın Altında İse,	Vücut Kondisyonu 5,5 Puanın Üstünde İse,
<b>5 Puan</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Düşük enerjili rasyonla besleme</li> <li>Muhtemelen besleme ile ilgili sorun yağ mobilizasyonuna zemin oluşturulmuş olabilir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Rasyonun enerji düzeyini azaltarak yağ mobilizasyonuna zemin oluşturulmak gerekir.</li> </ul>
		



**GEÇ LAKTASYON (201-300 günler)**

Dönem İçin Tavsiye Edilen Kondisyon Puanı	Vücut Kondisyonu 5 Puanın Altında İse,	Vücut Kondisyonu 6,5 Puanın Üstünde İse,
<b>5,5 Puan</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Düşük enerjili rasyonla besleme</li> <li>Muhtemelen besleme ile ilgili sorun erken laktasyonda başlamıştır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Muhtemelen Rasyonda enerji seviyesi yüksektir.</li> <li>Uzamış buzağılama aralığından kaynaklanabilir.</li> <li>Kuru döneme uygun kondisyonda girmesi için gereken tedbirler alınmalıdır.</li> </ul>
		

**KURU DÖNEM (60günler)**

Dönem İçin Tavsiye Edilen Kondisyon Puanı	Vücut Kondisyonu 5 Puanın Altında İse,	Vücut Kondisyonu 6,5 Puanın Üstünde İse,
<b>6 Puan</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Rasyonda enerji düzeyi düşük</li> <li>Muhtemelen besleme ile ilgili sorun erken laktasyonda başlamıştır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Muhtemelen Rasyonda enerji seviyesi yüksektir.</li> <li>Uzamış buzağılama aralığından kaynaklanabilir.</li> <li>Kuru dönemde kondisyon kaybı olmaması için tedbir alınmalıdır.</li> </ul>
		



VKP	3.0	4.0	5.0	6.0	3.0	4.0	5.0	6.0
OMURGA Arkadan Yandan					Arkadan yüksek Omurga çizgisi yandan dokunulduğunda düzensiz ve engibeli	Arkadan omurga kolayca görülebilir ancak yandan Pürüzsüz ve yuvarlaktır.	Omurga yumru gibi görünür. Yandan kısa kemikler boyunca dolgunluk göze çarpar.	
KABURGA Yandan					4. ve 5. kaburga kolayca görülebilir	2. ve 3. kaburga görülebilir ancak yuvarlaktır. Kaburgalar kolayca hissedilir.	Kaburgalar görünür değil. Ancak dokunulduğunda kaburgalar hissedilir.	Yağ dokusu ile artmıştır. Bastırıldığında ancak kaburgalar hissedilebilir.
KISA KEMİKLER Yandan					Keskin kenarlar gözle ve elle hissedilir. Uçları belirgindir.	Her bir kısa kemik ayrı ayrı görülebilir. Uçları yuvarlanmıştır.	Yuvarlanmış ve kısa kemikler görülmez ama elle hissedilebilir.	Dolgun. Kısa kemiklerin üzerini yağ dokusu kaplamıştır.
LEĞEN KEMİĞİ Yandan					Açısız ve keskin kenarlı, ön ve arkada gamze çöküntüleri vardır.	Keskin kenar yoktur. Tepesi basıktır.	Yuvarlaktır. Yandan bakınca kavislidir.	Görünebilir yerler yağ dokusu nedeniyle yuvarlanmıştır.
OTURAK KEMİĞİ Arkadan					Keskin kenarlı, musluk benzeri görünüm	Yuvarlak kenarlı musluk benzeri görünüm.	Dolgunluktan dolayı kenarları Yuvarlak	Yağ ile kaplı olduğundan gözle görülemez.
KUYRUK SOKUMU Arkadan ve Yandan					Arkadan bakınca derin "V" şeklinde çöküntü. Yandan bakınca kuyruk başlangıcı çukurluk ve engibeli.	Arkadan "U" şeklinde. Kuyruk sokumu düz. Kuyruk başlangıcı etrafında çökük.	Arkadan bakınca Kuyruk sokumu Yuvarlak. Keskin kenar yoktur.	Kuyruk sokumu alt kısmı yay gibi. Yağ yüzünden kenarları şişkindir.
BUD BÖLGESİ Yandan					Bud bölgesinde Keskin V şekli bud yüzeyinde belirgin çukurluk mevcuttur	Etrafi dolgun olmakla birlikte V şekli halen göze çarpar. Çukurluk azalmıştır.	U şekli göze çarpar. Bud yüzeyi Düz ve dolgundur.	Yay şekli göze çarpar. Yağlanma başlangıcı nedeniyle bud bölgesi yuvarlak şekil almıştır.
KALÇA YAN BÖLGESİ Yandan					Kalçalar girintili çukurluktur. Yağ dokusu yoktur. Kas yapısı belirgindir.	Kalça çukurluk, girinti çukurluğu azalmıştır.	Kalça düz ve pürüzsüzdür.	Yağlanma başlangıcı nedeniyle kalçalar yuvarlak şekil almaya başlamıştır.



**Taha Burak ELİFOĞLU, İbrahim Mert POLAT**  
Kırıkkale Üniversitesi  
Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı

## YATALAK İNEK SENDROMU (DOWNER COW SENDROM)



### GİRİŞ

Yatalak İnek Sendromu (Downer Cow Syndrome), basit bir tanımlamayla ineğin yatar pozisyondayken yardımsız ayağa kalkamadığı durumları kapsayan kompleks bir tablodur. Özellikle peri-parturient dönemde görülen bu tablonun etiolojisinde çok farklı nedenler yer almaktadır. Feto-pelvik uyumsuzluğa bağlı doğum sırasında yavrunun siyatik sinire bası yapması gibi mekanik sebepler olabileceği gibi kalsiyum yetersizliği gibi metabolik sebepler de etiolojide yer almaktadır.

Bir ineğin herhangi hastalık olmasa da uzun süreli yatması çeşitli sorunlara yol açar. Uzularda ve yattığı tarafın kaslarında iskemik nekroz şekillenmeye başlar. Uzun süreli yatmaya bağlı olarak dolaşım bozulur ve yetersiz kalır, şişlik ve ödemle birlikte konjesyon, selülit ve tromboz görülmeye başlar. Yatan inek tüm dünyadaki işletmelerin ortak problemlerindedir. İşletmelerde ilave tedavi masrafları, ilave ekipmanlar ve ekstra iş gücü gibi etmenler ile ekonomik kayıplar şekillendirmektedir. Bu nedenle uzun süredir yatan

inek, olabildiğince hızlı bir şekilde ayağa kaldırılmaya çalışılmalıdır.

### ETİYOLOJİ

Yatalak inek ile yatan inek kavramları çok sık karıştırılmaktadır. Öyle ki yatalak inek sendromunun kesin bir tanımı net olarak yapılamamaktadır. Van Metre (2001) bir ineğin 12 saati aşkın süredir ayağa kalkamadığı veya kalkmak istemediği, daimi sternal pozisyonda yatışın olduğu olgular şeklinde bir tanımlama yaparken; Parkinson ve ark. (2010) peri-parturient dönemdeki bir ineğin nedeni bilinmeyen bir sebepten dolayı sternal pozisyonda yatması ve ayağa kalkamaması şeklinde tanımlama yapmıştır. Daha eski kaynaklarda bu sendrom herhangi bir sistemik hastalık bulgusu göstermeyen ve 24 saatten fazla süredir yatan ve ayağa kalkamayan inekler olarak tanımlanmıştır. Eski yıllarda bazı kaynaklarda kalsiyum tedavisi aldığı halde ilk 10 dakika içinde ayağa kalkamayan inekler, ya da tedavi sonrası ilk 24 saat içinde ayağa kalkmayan inekler Downer Cow Sendromlu olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde hala kesin bir tanımı yapılamamış olsa da güncel

DCS'nin altında yatan sebepler genel olarak 4 alt başlıkta toplanmaktadır.

- Metabolik bozukluklar: Post – partum hipokalsemi, hipomagnezemi, protein yetersizlikleri ve ketozis.
- İskelet-kas sistemi bozuklukları: Doğum felci; siyatik, femoral, obturator, femoral, radial sinirler ve/veya brachial pleksuslarda şekillenen nöropatiler, kalça displazisi ve pelvik kırıklar.
- Akut sistemik hastalıklar: Salmonellozis, septik metritis, akut toksik mastitis.
- Diğer: Uzun süreli yatarak zapt-ı rapt, güç doğum, çeşitli zehirlenmeler.

Sendromun gelişiminde metabolik bozukluklar, sistemik hastalıklar gibi birincil sebeplerden dolayı yatan inekte, uzun süreli yatmaya bağlı olarak kas harabiyeti, atrofi, iskemik nekroz ve ödem gibi sorunlar şekillenir. Bu sorunlardan dolayı, ineğin aslında yatmasına neden olan sorun tedavi edilse dahi ineğin kalkamasına neden olur. Hatta bu süreçte inek kaldırılmaya çalışılırken şekillenen travmalar, kırıklar ineğin daha da uzun süreli yatmasına sebebiyet verebilir.

### KLİNİK BULGULAR ve TANI

DCS olgularına sık olarak doğumdan hemen önce ve doğumdan sonra rastlanmaktadır. Yaygın olarak yeme içme yerinde, yaşamsal faaliyetler normal, rumen hareketleri aktif iken ayağa kalkmaya çabalamasına rağmen ayağa kalkamayan inek şeklinde bir tablo ile görülür. Genellikle sistemik bir bulguya ilk muayenede rastlanmaz.

Yapılan araştırmalarda DCS vakalarında kan serum magnezyum ve potasyum değerlerinde düşüş görüldüğü bildirilmiştir. Kan serum kreatinin fosfokinazdaki (CPK) yükselme kas hasarına bağlı olarak şekillenmektedir. CPK ile birlikte uzun süreli yatmaya bağlı olarak aspartat aminotransferaz (AST) düzeylerinde de yükselme izlenmektedir. Yatmaya bağlı olarak şekillenen kas harabiyeti sonucunda hemogramda toplam beyaz küre (WBC) sayısında artış görülür.

DCS vakalarında tanıyı belirlemek oldukça zordur. Primer ve sekonder sebepleri çoğu olguda birbirinden ayırmak imkânsızdır. Bu nedenle alınacak olan detaylı bir anemnez, uygulanan ilaçlar, gebelik geçmişi, güç doğum geçmişi, metabolik hastalık geçmişi gibi bilgiler faydalı olacaktır.

Yapılacak olan total kan sayımı ile enfeksiyöz hastalıklar ve sepsis yönünden bilgi sahibi olunabilir. Kan serumu biyokimyası ile hipomagnezemi, hipofosfatemi, hipokalsemi gibi metabolik sorunlar elenebilir. Yapılacak olan detaylı analizler ile mutlaka primer neden(-ler) belirlenmelidir. Aynı zamanda vücut sıcaklığı, solunum sayısı, nabız gibi parametreler ile genel durum değerlendirilmelidir. Detaylı bir jinekolojik muayene ile hayvan mastitis ve metritis yönünden değerlendirilmelidir. Yapılacak olan ortopedik muayene ile lokomotor sistem problemleri incelenmesi gerekmektedir.

### TEDAVİ

Genellikle hayvan yattıktan sonra ilk 12 saat içinde problemin belirlendiği ve tedaviye başlandığı hastalarda tedavinin başarı şansı daha yüksektir. Unutulmaması gereken nokta bu sendromun etiyolojisinin hala net olarak belirlenmemiş olduğu ve tedavinin buna bağlı olarak uzun ve zor olduğudur. Olası primer neden belirlenmiş ise, ona yönelik tedavi protokolü takip edilmelidir. Tedaviye ek olarak ağrı yönetimi ve antienflamatuvar özelliklerinden yararlanmak için flunixin meglumine, meloksikam, ketoprofen gibi non-steroid ajanlar tercih edilebileceği gibi kritik vakalarda deksametazon gibi steroidler de kullanılabilir.

Destekleyici olarak ekstremitelere periyodik olarak masaj yapılmalıdır. 4-8 saatte bir hayvan döndürülerek, sürekli aynı tarafının üstüne yatması engellenmelidir. Yeme ve suya yattığı yerden ulaşabileceği ve kendine zarar vermeyeceği şekilde bir barındırma yapılmalı, bol yumuşak altlık ile oluşabilecek olan yatak yaraları minimize edilmelidir. Tedavi boyunca sağlımlara devam edilmeli, zemini olabildiğince temiz tutarak mastitislere korunmaya çalışılmalıdır.

Eğer imkan varsa salıncak, kepçe ya da şişme yataklar ile hayvan düzenli aralıklar ile desteklenerek ayağa kaldırılmalıdır. Ilık su dolu havuzlarda

**Yatalak İnek Sendromunda rol alan bazı primer sebepler**

Sistemik	Non-sistemik
Hipokalsemi	Doğum travmaları
Hipoglisemi	Güç doğuma yanlış müdahaleler
Yağlı Karaciğer Sendromu	Pelvis travmaları
Hipokalemi	Koksofemoral luksasyonlar
Hipofosfatemi	Eklem problemleri
Hipomagnezemi	Kas harabiyetleri
Ketosiz	Kemik kırıkları
Mastitislere	Sinir travmaları
Pericarditis Travmatika	Ligament rupturları
Metritis	
Yanlış beslenme	
Zehirlenmeler	



günde 1-2 sefer destekler ile yürütülmesi faydalı olacaktır.

### PROGNOZ

Prognoz, sendromun kökeninde yatan primer sebebe ve yatar halde geçen süreye bağlı olarak değişim göstermektedir. Mortalite % 25-70 arasında değişim göstermektedir. Yatar halde geçen her dakika prognozu olumsuz olarak etkilemektedir. İştahı kesilmeyen ve ayağa kalkmaya çalışan hayvanlarda tedaviye devam edilmelidir. Uzun süreli yatmalarda sinir harabiyeti de artacağı için prognoz kötüleşmektedir. Genel olarak vakaların %50'sinde ilk iki hafta içinde ayağa kalkma görülmeyle birlikte, ilk 5 gün içinde ayağa kalkamayan ineklerde prognoz kötü olarak değerlendirilmelidir. Yapılan araştırmalara göre CPK'sı yüksek (>1100 U/L) olan hayvanlarda prognozun kötü olduğu bildirilmiştir.

### KAYNAKLAR

1. Anonim [2019]. Downer Cow Syndrome Lecture. Erişim adresi: [http://rossskb.homestead.com/Downer\\_cow\\_lecture\\_juniors\\_112001.pdf](http://rossskb.homestead.com/Downer_cow_lecture_juniors_112001.pdf). Erişim tarihi: 17/03/2019.

2. Gül Y, İssi M, Devec, H (2007). Süt İneklerinde Yatalak Hal. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 21(4): 179-182.

3. Jonsson, G, PEHRSON, B 1969. Studies on the downer syndrome in dairy cows. Zentralbl Veterinarmed, 16, 757.

4. Parkinson TJ, Vermunt JJ, Malmo J. (eds.) 2010. Diseases of cattle in Australasia, Wellington: VetLearn.

5. Poulton PJ (2015). Examination, diagnosis, prognosis and management of downer cows. The University of Melbourne Faculty of Veterinary and Agriculture Sciences, PhD archival.

6. Van Metre DC (2001). Downer cows – diagnosis and assessment ACV Conference Proceedings, 14-21. Fenwick, DC 1969. The downer cow syndrome. Aust Vet J, 45, 184-8. Cox, VS (1988). Non Systemic Causes of Downer Cow Syndrome. Veterinary Clinics of North America: Food Animal Practice. Vol:4. No:2: 413-433.

7. Kanca H (2013). Metabolizma Hastalıkları. Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları. Erişim adresi: <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=12982>. Erişim tarihi: 22/03/2019.

8. Güzelbekteş H, Coşkun A, Öztürk AS, Şen İ, Ok M (2006). Yatalak İneklerde Kan Gazları, Hematolojik ve Bazı Biyokimyasal Değişiklikler. Vet. Bil. Derg. 22, 1-2: 5-10.



## TARIM TAKVİMİ (HAZİRAN-AĞUSTOS)

Meraların yeterli olduğu bölgelerde mera otlatılmasına geçilir. Mera ihtiyacın tamamını karşılayacak durumda olduğunda kısıtlı yemleme uygulanabilir. Ancak süt verimi yüksek sürülerde mutlaka kesif yem ve nitelikleri bozulmamış kaba yem ile takviye yapılmalıdır.

6 aylık yaşa erişen genç sığırlardan erkek ve dişiler ayrı ayrı sürüler halinde meraya çıkarılmalıdır.

Ot ve yem yemeğe alışan buzağılara verilen süt azaltılır ve su verilmeye başlanır.

Ahırlar temizlenerek badana ve dezenfeksiyonları yapılır.

Parazit durumuna göre dikkatli olarak iç parazitler ilaçlama yapılır.

Gebe ineklerin gebelikleri ilerlediğinde, meraya çıkmalarına özen gösterilir. Gerekli takdirde suni meralardan yararlanır.

Gebe ineklere septisemi aşısı uygulanır. Gebeliğin son günlerinde olan ineklerin gıdaları sulu, hazmı kolay, yumuşak ve gaz yapmayacak yiyeceklerden düzenlenir.

Sağılan ineklerde meme hastalığına dikkat edilmelidir. Meme, meme başları ve süt sekresyonu sık sık kontrol edilmeli; sağım saatlerinin aynı saatlerde ve eşit aralıklarla yapılmasına çaba gösterilmelidir.

Yaz aylarında sıcak geçen bölgelerde hayvanların sıcaklık stresinden etkilenmemesi için gerekli önlemler alınır.

Bir yaşına gelmiş erkek ve dişi hayvanlara tüberculin uygulanır.

4-8 aylık dişi danalara S-19 aşısı uygulanır.

İşletmede sığırların tohumlanması, doğum, yeni doğan buzağıların küpelenmesi vb. işlemler takip edilir, verim kontrolleri aksatılmadan yapılır.





# "Dünya Lideri Artık Türkiye'de"



ALLFLEX AVRASYA HAYVAN KİMLİK SİSTEMLERİ SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ .

Macun Mahallesi Erciyes İş Yerleri Sitesi 201. Cadde No: 63 Yenimahalle / ANKARA - Tel: 0312 417 97 55 Faks: 0312 417 97 56



T.C. TARIM VE  
ORMAN BAKANLIĞI

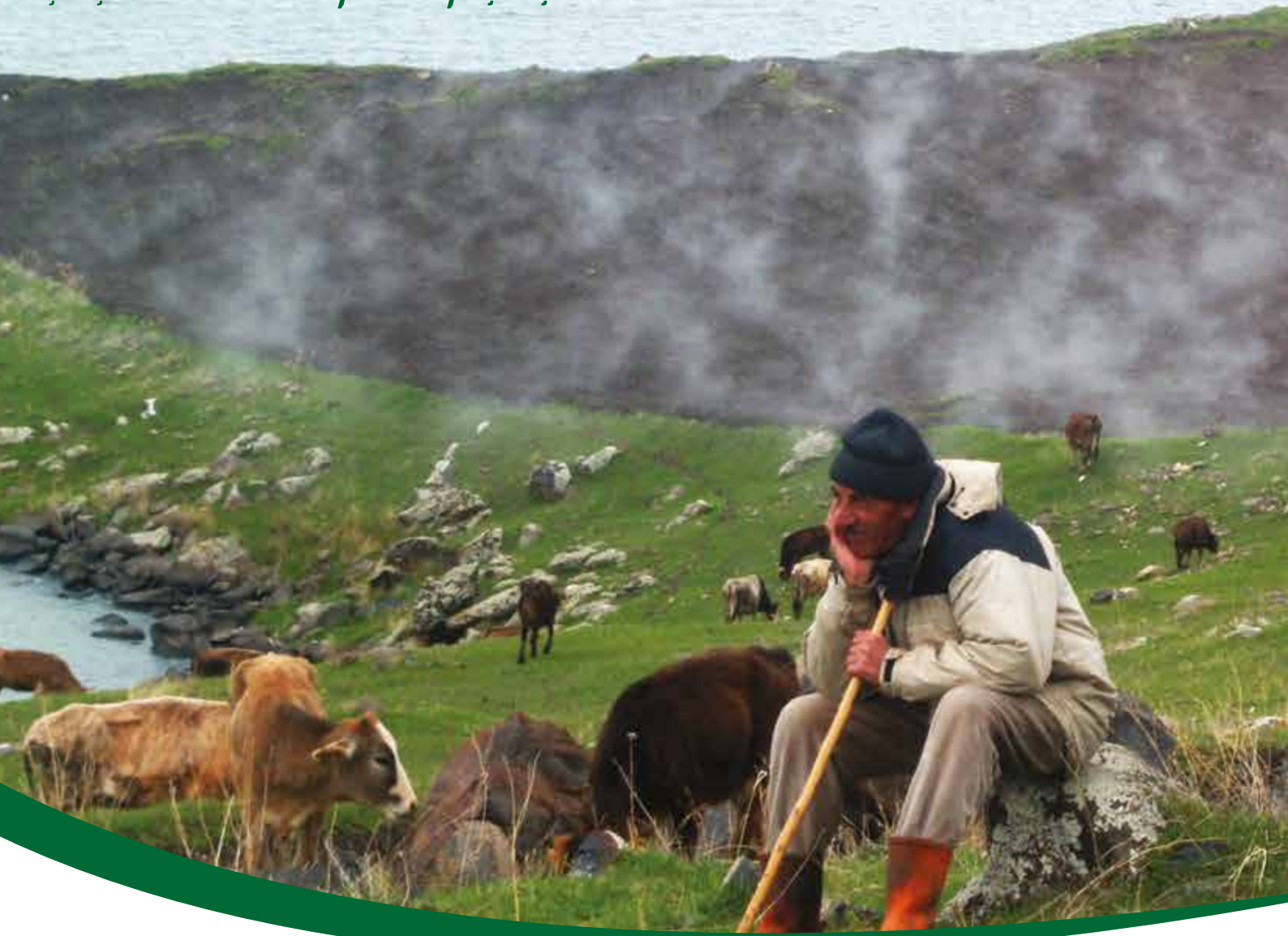


T.C. HAZİNE VE  
MALİYE BAKANLIĞI

**TARSİM**<sup>®</sup>  
TARIM SİGORTALARI HAVUZU  
*tarımın sigortasıyız*

# Tarım, emek ve yürek işidir!

Üreterek, emek vererek, ülkemize değer katan yürekli  
çiftçilerimizin **14 Mayıs Dünya Çiftçiler Günü** kutlu olsun.



tarsim.gov.tr | 0850 250 82 77

Bizi sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilirsiniz.

f /tarim.sigortalari

@tarim\_sigortasi

@tarim\_sigortasi

in /Tarsim

YouTube /Tarım Sigortaları Havuzu

